Opłata p[o]cztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 166 | Łódź, Niedziela, 19 lipca 1931 r. | ניינטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג ה׳ מנחם אב תרצ״א | № 166

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — 224-71 אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל.

די דייטשע מיניסטארן אין פאריז

פאליטישע און פינאנציעלע אונטערהאנדלונגען

אויפ׳ן וועג קיין פאריז

פאריז, 18 (טו) דער דייטשער באטשאפטער אין פאריז פאן העש איז ארויסגעפאהרען צו דער בעלגישער גרעניץ, כדי צו בעגעגענען די דייטשע מיניסטארען ברינינג און קורציוס, וועלכע פאהרען קיין פאריז.

אויפ׳ן וועג וועט פאן העש בעריכטען וועגען דער איצטיגער סיטואציע.

דער אמעריקאנישער פינאנץ־מיניסטער מעלאן איז פון ניצא געקומען קיין פאריז, כדי אנטייל צו נעמען אין די אונטערהאנדלונגען.

אין פאריז

פאריז, 18 (טו) היינט 2 א זייגער זענען אנגעקומען קיין פאריז די דייטשע מיניסטארען. אויפ׳ן וואקזאל האבען ערווארט דער פרעמיער לאוואל, אויסערן־מיניסטער בריאן און פראנסוא פאנסע, ס׳זענען אויך אנוועזענד געווען אלע מיטגלידער פון דער דייטשער באטשאפט.

3 א זייגער האבען זיך אין פרעזידיום פון מיניסטארען־ראט פערזאמעלט ברינינג, קורציוס, לאוואל, בריאן, פינאנץ־מיניסטער פלאנצען, פאנסע.

קאנצלער ברינינג האט ערקלערט די צייטונגס פארשטעהער, אז אין די פאריזער אונטערהאנדלונגען האנדעלט זיך וועגען ווירטשאפטליכע און פינאנץ־פראבלעמען, וועלכע זענען נוגע נישט נאר דייטשלאנד נאר גאנץ איירָאפא. אלע מלוכות זענען איצט געצוואונגען עהרליך און מיט צוטרוי צוזאמענצואַרבייטען, כדי צו געפינען די מיטלען אויף צו בעקעמפען דעם קריזיס.

די דייטשע רעגירונג פערזיכערט, אז זי האט דעם אויפריכטיגען ווילען צוזאמענצואַרבייטען מיט פראנקרייך אומעטום און צו זיכערען דעם שלום אין איירָאפא.

אויף א גוטען וועג

פאריז, 18 (טו) די אונטערהאנדלונגען מיט די דייטשע מיניסטארען האבען געדויערט ביז 8 אין אָוועגד. נאכ׳ן פערענדיגען די קאנפערענץ איז פערעפענטליכט געווארען א קאמוניקאט, וועלכער ווערט געהאלטען אין אן׳אפטימיסטישען טאן. די פראנצויזישע דעלעגאטען האבען איבערגעגעבען דער דייטשער דעלעגאציע די בעשלוסען פון דער פראנצויזישער רעגירונג.

די ווייטערדיגע אונטערהאנדלונגען וועלען פאר קומען זונטאג באכמיטאג. זונטאג 10 א זייגער אינדערפריה וועט פארקומען א קאנפערענץ פון די פערטרעטער פון אלע מלוכות, וועלכע וועלען אנטיילנעמען אין דער לאנדאנער קאנפערענץ און וועלכע געפינען זיך איצט אין פאריז.

אויסלענדישער פאס 100 מארק

בערלין, 18 (טו) היינט איז פערעפענטליכט געווארען א פעראָרדנונג, אז אן׳אויסלענדישער פאס קאסט 100 רייכסמארק.

נישטא קיין קאנטראל איבער׳ן דייטשען בודזשעט

בערלין, 18 (טו) פון אן׳אפיציעלער זייט לייקענט מען די ידיעות פון פאריז, אז די פראנצויזישע רעגירונג זאל פערלאנגען א קאנטראלע איבערן בודזשעט פון דער דייטשער מלוכה.

מ׳לייקענט אויך די קלאנגען וועגען א קאנטראל איבער דער דייטשער ווירטשאפט.

מען מוז נעהמען דייטשע מארקען אין רוסלאנד

מאסקווע, 18 (טו) צוליב דעם וואס פערשידענע מלוכה׳שע ארגאניזאציעס האבען זיך די לעצטע טעג אפגעזאגט אנצונעמען דייטשע מארק, האט דער פינאנץ־קאמיסאריאט ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג, אז אלע רוסישע פריוואטע און מלוכה׳שע אונטערנעהמונגען מוזען אננעמען די דייטשע מארקען אלס וואלוטע צום אפיציעלען קורס, ווער

ט׳וועט זיך אפזאגען אויסצופיהרען די פעראָרדנונג וועט שטרענג בעשטראפט ווערען.

דענישע באנקען פערהאלטען דייטשע דעפאזיטען

קאפענהאגען, 18 (טו) אלע דענישע באנקען אונטער דער אנפיהרונג פון דער דענישער נאציאנאל־באנק האבען בעשלאסען צו פערהאלטען אלע דייטשע דעפאזיטען, אזוי לאנג ביז ס׳וועלען בלייבען אין קראפט די דייטשע נויט־פעראָרדנונגען.

היינט עפענט זיך די קאנפערענץ פון די מלוכות אין לאנדאן

ניו־יארק, 18 (ספ. טעל) דער פרעזידענט הובער האט בעפולמעכטיגט דעם אויסערן־מיניסטער סטימסאן, אז ער זאל רעפרעזענטירען אמעריקא אויף דער לאנדאנער קאנפערענץ.

לאנדאן, 18 (ספ. טעל.) אין דער ענגלישער דעלעגאציע צו דער לאנדאנער קאנפערענץ גייען אריין: מאקדאנאלד, הענדערסאן, און סנאודען. מאקדאנאלד וועט ווארשיינליך זיין פארזיצער פון דער קאנפערענץ.

ברינינג און קורציוס וועלען ערשט קומען קיין לאנדאן מאנטאג. די קאנפערענץ וועט זיך עפענען מאנטאג 6 אין אָוונד פארמיטאג זענען פאנאנדערגעשיקט געווארען די איינלאדונגען אין וועלכע ס׳ווערט געזאגט, אז די קאנפערענץ האט דעם צוועק אנצונעמען מיטלען געגען קריזיס אין דייטשלאנד און אויך געגען דעם, אז דער קריזיס זאל זיך אויסשפרייטען אויף אנדערע לענדער.

די מארגענדיגע קאנפערענץ פון די עקספערטען וועט פארקומען אין דער געביידע פון פינאנץ־מיניסטעריום.

דייטשע בערזע ווייטער געשלאסען

בערלין, 18 (טו) די בערזען־פערוואלטונג האט בעשלאסען אויף ווייטער צו האלטען געשלאסען די געלד־בערזע אין דייטשלאנד

נאך לאנגע שווערע ליידען איז נעכטען שבת קודש געשטארבען אין עלטער פון 75 יאהר מיין ליבער מאן, אונזער טייערער און אונפערגעסליכער פאטער, שוויגערפאטער, גרויספאטער, ברודער, שוואגער און אנקל

נ״ע יצחק בן ר׳ צבי ז״ל לעסקי

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, דעם 19־טען יולי 1931, 12 א זייגער בייטאג פון טויער־הויז פולנאצנא 9, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען שבת קודש געשטארבען אין עלטער פון 55 יאהר מיין ליבע פרוי, אונזער טייערע און אונפערגעסליכע מוטער, שוויגערמוטער, גרויסמוטער, שוועסטער, שוועגערין און טאנטע

ב״ע

גיטעל אשת ר׳ נתן דוד נ״י, בת ר׳ ישראל שענוואלד הנקרא ישראלקע סטאשעווער מיראנץ

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, ה׳ מנחם אב פרשת ואתחנן ד. 19 יולי, 1 א זייגער בייטאג פון טרויער הויז 11 ליסטאפאד (קאנסטאנטינער) 49, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

יודישער הילפס־פעראיין „תומכי אורחים“ פאמארסקא 18

היינט, זונטאג, דעם 19 יולי 1931 ווערט איינגעארדענט דורך דעם פעראיין „תומכי אורחים“

•• פארק •• „העלענאוו“

• א גרויסער גארטען־פעסט •

מיט אן׳איבעראשענד רייך פראגראם, וואס לאדז האט נאך נישט בעוויזען צו זעהען.

בילעטען צום פרייז פון —.1 זל. און פאר שילער און קינדער 50 גר. איז צו בעקומען א גאנצען טאג ביי דער קאסע פון העלענאוו.

אונטערשטיצט — די אומזיסטע קוך! —

אונטערשטיצט — די אומזיסטע קוך! —

קענער און פיינשמעקער טרינקען די אונאיבער־שטייגבארע ביר מיט גוטקייט וועלט

Tow. Akc. Sukc. K. ANSTADTA
w Łodzi, Pomorska 34/36

„Jasne Wyborowe“
Monachijskie
Bawarskie
Ciemne słodkie

מאיאָר דעמקאָווסקי פערמשפּט צום טויט

פאַר שפּיאָנאַזש לטובת א שכנות'דיגער מלוכה.

וו א ר ש א, 20 (טעלעפאָניש) נעכטען איז פאָרגעקומען דאָס מיליטערישע געריכט איבער דעם מאיאָר דעמקאָווסקי, וועלכער ווערט בעשולדיגט אין שפּיאָנאַזש לטובת א שכנותדיגער מלוכה.

דאָס געריכט איז אזוי בליץ שנעל בעשטימט געוואָרען, ווייל דאָס פאָדערט דאָס געזעץ וועגען שנעל-געריכט, ווען עס דראָהט דעם בעשולדיגטען טויט-שטראָף. מעהר ווי 48 שעה טאָר נישט דויערן פון דער אויספאָרשונג ביז'ן אורטייל.

10 פריה האָט זיך אָנגעהויבען דאָס געריכט אין דער געביידע פון דער מיליטער-טורמע אויף דזשיקאַ גאַס. די פערהאַנדלונגען זענען געהיים און קומען פאָר ביי געשלאָסענע טירען.

פון פריה אָן איז די געביידע געווען אינגאַנצען אָפּגעשלאָסען פאַר אינטערעסאַנטען, מען האָט קיינעם נישט צוגעלאָזען. אויף די טראָטואַרן האָבען געהאַלטען וואַך זשאַנדאַרן, פאַר וועלכע מען האָט זיך געמוזט לעגיטימירען, אויב מען האָט געוואָלט אריינקומען אינעווייניג.

צו דעם טויער איז פאָר 10 א זייגער צוגעפאָהרען אַן אויטאָמאָביל, פון וועלכע עס איז ארויסגעקומען א קשאָנדזש. ער איז ארויסגערופען געוואָרען צוליב דעם, אויב עס וועט ארויסגעגעבען ווערען א טויט-אורטייל, זאָל ער קענען גלייך אויסגעפירט ווערען ביי דער אנוועזענהייט פון א גלח.

דער מאיאָר האָט נישט געלייקענט. ער האָט נאָר דערקלערט, אז ער האט עס געטון נישט פאר געלד נאָר צוליב אידעאישע מאָטיוון.

נעכטען אין אָוונד האָט מען איבערגעגעבען אז דער קאַפּיטאַן פון דער פּירסער אָפּטיילונג ביים פּוילישען גענעראַל-שטאַב פּיאָטר דעמבאָווסקי איז פערמשפּט געוואָרען צום טויט.

לויט דער נייער פּראָצעדור פון די מיליטערישע שטאַנד-געריכטען, ווערט דער אורטייל איבער א פּערזאָן, וואָס ווערט בעשולדיגט אין שפּיאָנאַזש, פּערעפענטליכט ערשט נאָכדעם ווי דער פּסק-דין גייט אריין אין קראַפט. באַלד דערנאָך טרעט מען צו אויספיהרען דעם אורטייל.

נעכטען האַלב 8 אינדערפריה האָט מען זיך דערוואוסט, אז דער מלוכה-פּרעזידענט האָט נישט בעגנעדיגט דעם פערמשפּטען. באַלד דערויף איז אין ציטאַדעל דער פערמשפּטער דערשאָסען געוואָרען. דער פערמשפּטער מאיאָר האָט זיך נישט געלאָזען צובינדען די אויגען און אויך נישט צובינדען צום סלופּ. ער איז געפאַלען טויט ערשט נאָכ'ן צווייטען שאָס.

די פרוי פון דערשאָסענעם האָט פערעפענטליכט א בריף, אז זי מיט איהרע 2 טעכטער זאָגען זיך אָפּ פון זייער מאַן און פאָטער און די פרוי בעט מען זאָל איהר ערלויבען צוריק צו טראָגען איהר מיידעלשען נאָמען.

אונגארישע לופט-פליהער

איבערגעפלויגען דעם אטלאנטישען ים אין 15 שעה מיט 15 מינוט

ב ו ד א פ ע ש ט, 18 (ספּ. טעל.) די פליהער ענדרעס און מאַניאַרד זענען געקומען צו פליהען בשלום פון אמעריקא קיין אונגארן.

7 א זייגער פארנאכט האָט זיך בעוויזען דער אעראָפּלאַן מיט די פליהער איבער דער אונגארישער הויפּט-שטאָט.

די פליהער האָבען דורכגעמאכט זייער פליה איבער'ן אָקעאַן, פון אמעריקא ביז אונגארן, א שטח פון 5.600 קילאָמעטער אין פערלויף פון 26 שעה. איבערפליהען דעם אטלאנטישען ים האָט בײַ זיי געדויערט נישט מעהר, ווי 15 שעה מיט 15 מינוט.

ביים אראָפּלאָזען זיך הינטער בודאפּעשט איז אביסעל צושעדיגט געוואָרען דער פליגעל פון אעראָפּלאַן. די לופט-פליהער איז אָבער גאָרנישט געשעהן.

בעת זיי זענען געפלויגען איבער בודאפּעשט איז פאָרגעקומען א זיצונג פון מיניסטאָרען-קאַבינעט. די זיצונג איז איבערגעריסען געוואָרען און די מיניסטאָרען זענען אָפּגעפאָהרען צום פליה-פּלאַץ.

קיין הנחה-פּעסער פאר טוריסטען

ווארשא, 18 (טעלעפאָניש) דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום טיילט מיט, אז פון היינט אָן וועט נישט זיין מעהר גילטיג די הנחה פאר טוריסטען אויספלוגען, וועלכע זענען ביז איצט געפאָהרען קיין אויסלאַנד אויף הנחה-פּעסער.

וועמען ס'קומט ביי דער רעגירונג געלד

וועט דערווייל נישט דאַרפען צאָהלען קיין שטייערן

ווארשא, 18 (טעלעפאָניש) דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום האט ארויסגעגעבען, א פאָראָרדנונג, אז ס'זאָלען אָפּגעשטעלט ווערען די עקזעקוציעס ביי די שטייער-צאָהלער, וועלכע ס'קומט ביי דער רעגירונג געלדער פאר פערשידענע ליפערונגען, בעשטעלונגען א. אַ. וו.

300 יודישע ארבייטער פון ליטע

פאָהרען ארבייטען קיין סאָוויעט-רוסלאַנד

ווילנא, 18 (ספּ. טעל.) די צייטונגען טיילען מיט, אז דער ליטווישער אינערן-מיניסטער האָט ערלויבט 300 יודישע ארבייטער צו פאָהרען קיין סאָוויעט-רוסלאַנד ארבייטען בתנאי, אז זיי וועלען בעקומען סאָוויעטישע בירגערשאַפט נאָך איידער זיי פאָהרען אריבער די גרעניץ.

די סאָוויעטישע רעגירונג האָט דערמיט מסכים געווען און די 300 יודישע ארבייטער וועלען בקרוב אָפּפאָהרען קיין סאָוויעט-רוסלאַנד.

ענדערונגען אין דער איינוואַנדערונג קיין א"י

ירושלים, 18 (יט"א טעלעגראַפיש) די ארץ-ישראל רעגירונג מאכט ענדערונגען אין די איינוואַנדערונגס-פאָרשריפטען אויף אזא אופן, אז פאר טערמינליכע איינוואַנדערער וועלען פאַררעכנט ווערען די פּערזאָנען, וועלכע פערמאָגען ווייניגער ווי טויזענד פונט.

דערמאָרדעט צוויי יודען אין תל-אביב?

ירושלים 18 (יט"א טעל.) דער יודישער ישוב איז שטארק בעאונרוהיגט צוליב פערשוואונדען פון פרל. סאלא זוהר און יוחנן שטאהל, וועלכע זענען מיט 18 טעג צוריק געווען אין תל-אביב און פון דאַן אָן ווייסט מען נישט וואו זיי זענען. מען רעכענט, אז מען האָט זיי דערמאָרדעט.

קופּאָן № 13
2-טע סעריע
פון גרויסען
פּרעמיען-קאָנקורס
— פון —
„נייעם פאָלקסבלאַט"
כדי זיך צו בעטייליגען אין פּרעמיען-קאָנקורס איז בענוג צוצושטעלען בלויז 30 קופּאָנען.

פאר מאגליידענדע
ראַבאַרבער-וויין,
פּעפּסין-וויין
אין פּרימא קוואַליטעט
צו בעקומען אין דער וויינהאַנדלונג פון
E. SZYKIER
Północna 1, tel. 107-84

עפענטליכע דערקלערונג!

וועגן די לעצטע נישט קולטורעלע ארויסטרעטונגען קעגן מיין פּערזאָן, זע איך איין, אז דאָס איבערגעדרימאָנטע שטייט נידריקער פון מיין כבוד דערויף צו ענטפערן.

גלייכצייטיק, ווענד איך מיך צו די פאַראיינען און געזעלשאַפטען, ווי איך געהער ביז היינט אלס מיטגליד. אויסצושטרייכן מיין אנגעהעריקייט צו זיי.

צום סוף, טייל איך מיט מיינע ביז-יעצטיקע פריינד און בעקאַנטע, דאָס איך האָב בעשלאָסען פון היינטיקן טאָג, צוריקצוציען זיך פון געזעלשאַפטליכן לעבען.

קאַץ ישראל.

3962

גאַסטראָלען פון דער
ווילנער טרופּע
XVI יאָר — XVI יאָר
15-יעריקער יובל-טורנע אַנפ. מ. מזאה.
לאָדזשער שטאָט-טעאַטער
היינט, זונטאָג, דעם 19-טען יולי, 9 א זייגער אין אָוונט
„מאָטקע גנב"
פאָלקס-שטיק אין 3 אקטען מיט א פּראָלאָג פון שלום אש
מיט א. סאמבערג אלס „מאָטקע"
מאָנטאָג, דעם 20-טען יולי אין שטאָט-טעאַטער
ביינאכט אויפ'ן אלטען מארק
פון י. ל. פּרץ. •••• אין שטאָטראָט-זאַל
פייערליכע אקאַדעמיע
לכבוד'ן 15-יעריגען יובילעאום פון דער ווילנער טרופּע
נאָענסטע פּרעמיערע: „200,000" (גרויסע געווינס) פון שלום עליכם
רעזשי: י. ראַמבוים דעקאָר. און קאָסטיומען: אַנדזשיי פּראַנאַשקאַ
מוזיק: הענעך קאָן. לידער-טעקסטן: מ. בראָדערזאָן.

ייִן כשר
אויב איהר האָט נאָך נישט געטרונקען דעם בעוואוסטען ראָזינען-
ווייַן „פּראָגרעס" № 7
דאַן איבערצייגט אייך, אז איהר בערויבט אייך און אייער פאַמיליע
הנאה צו האָבען פון גוטען וויין, וואָס קאָסט זעהר ביליג.
צוליב רעקלאַמע פערקויפען מיר א פלאַש פון א 1/4 ליטער
גוטען ראָזינען-
וויין ב' 7 נאָר 65 גראָשען
א באַטשינקע דעם זעלבען גוטען 1.50 זל. • א קוואַרט 2 זל.
אַלע סאָרטען ווייַנען פון דער פירמע „פּראָגרעס" איז צו בעקומען
ביי ח. בלאַנקעט, גלובנאַ 69 אין וויין-געשעפט.
דערונגע פלאַשען צאָהלען מיר 5 גר. פאר 1/4 ליטערדיגע, צו 10 גר. פאר באַטשינקעס און קוואַרטעס. פון אַכטונג
וויין- און מעהל-פאַבריק פירמע „פּראָגרעס"
אלטער מאַרק 2, טעל. 184-82

אכטונג! שטיצט די אָרימע קראַנקע

וואָס בעקומען אומזיסטע מעדיצינישע און באַהרונגס-הילף ביי

„מחזיקי חולים"

מיר בעטען אַלע מיטגלידער און סימפּאַטיקער, ווי אויך די אַלע, וואָס האָבען געהאַט וועגן א נוצען פון „מחזיקי חולים" צו קומען זעלבסט, ווי אויך צו שיקען זייערע קינדער אין קאַנצעלאַריע פון פאַראיין קילינסקי 120 און זיך רעגיסטרירען אלס מיטהעלפער צום

בלומען=טאָג

וואָס קומט פאָר מאָנטאָג, דעם 20-טען ליפּיעץ.

די פערוואַלטונג.

בעמערקונג: די צייט איז קורץ און די הילף איז דרינגענד.

נאָך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטאָרבען אין עלטער פון 62 יאָהר ב"ע

הערש קעניג

די לויה קומט פאָר היינט, זונטאָג, ד. 19-טען יולי 1931 2 א זייגער נאָכמ. פון טרויער-הויז זשעראָמסקיעגאָ 58, וועגען וואָס עס טיילען מיט דירעקציע פון „פילהאַרמאָניע" און אַרטיסטען פון יוד. פאָלקס-טעאַטער אין ווארשא.

3996

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער הרב ר' לייזער אישע צוליב'ן טויט פון זיין אונפערגעסליכער פרוי

שרה רבקה נ"ע

המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.

חברה „נושאי המטה"

מ באַלוט, מלינאַרסקאַ 16.

אונזער טיפסטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס אונזער חשובן פריינד

ה' אדאָלף פּערעלמאַן

צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זיין אונפערגעסליכער

פרוי

הענעך בענדיק און זוהן.

האַנדעלס=קורסן

פאַר אָרטאָדאָקסישע יוגענד און לעהר-אנשטאַלט

פון ל. פּאַסטערנאַק, לאָדז

פּיעטריקאָווער 18—פּילסודסקיעגאָ 41

טעלעפאָן 16-157

מיר מאַכען בעקאַנט דאָס צום נייעם שול-יאָהר 1931/32 ווערען געעפענט האַנדעלס-קורסען ספּעציעל פאַר אָרטאָדאָקסישע יוגענד קאָנצעסיאָנירט פון קוראַטאָריום.

דאָס לעהר-פּראָגראַם נעהמט אַרום די אַלע געגענשטאַנדען וועלכע ווערען ווייטער אויסגערעכענט:

1) איינצעלנע און דאָפּעלטע בוכהאַלטעריע — סיסטעם אַמעריקאַנער און איטאַליענישע
2) פּוילישע שפּראַך
3) קאָרעספּאָנדענץ — אין פּויליש און דייטש
4) האַנדעלס-רעכט
5) האַנדעלס-לעהרע
6) וואַרען-קענטניש
7) פרעמדע שפּראַכען — דייטש און ענגליש
8) ווירטשאַפטס-געאָגראַפיע
9) סטענאָגראַפיע
10) מאַשין-שרייבען

די קורסען קומען פאָר טעגליך פון 7 — 10 אָוו. אין שול-לאָקאַל פון ל. פּאַסטערנאַק, לאָדז, פּיעטריקאָווער 18 — פּילסודסקיעגאָ 41, טעל. 16-157. אינפאָרמאַציעס און איינשרייבונגען אין שול-קאַנצעלאַריע טעגליך פון 11—1 און פון 5—8.

מיט אַכטונג די לייטונג

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז, 19 יולי 1931

פיאנערען!

אין ביין טעג האבען ד' יצווי אמעריקאנער פליהער, פאסט און גאטי, ארומגערייזט די וועלט!

אין דער צייט ווען מיר זענען אלע געווען אזוי בעשעפטיגט מיט אונזערע אלוועלטיגע נאציאנאלע און סאציאלע פראבלעמען; אין דער צייט ווען אונזער פרעסע און אונזערע הערצער און מוחות זענען געווען פערנומען מיט די נודנע שוין פא־ליטישע, סאציאל־עקאנאמישע און נאציאנאלע פראב־לעמען, אין וועלכע מען איז אזוי האפנונגסלאז פערפלאנטערט, האבען זיך צוויי מענשען אויפגעהוי־בען אין דער לופטען און פערווירקליכט אן אלטע פאנטאסטישע מעשה פון זשול ווערן, מיט וועלכער מיר פלעגען זיך קוויקען קינדווייז. ס'איז געווען א קינדישער חלום וועגען מענשין, וואס קענען ארומ־פליהען דעם גאנצען כדור הארץ אין אכט־טעג.

און איצט האבען מענשען אט דעם באוויזען פאנטאסטישען חלום פערווירקליכט, פערוואנדעלט אין א לעבעדיגען פאקט. און ווי קליין איז ביי די ליכט פון אט דעם נייעם לעבעדיגען האקט געווארען אונזער גרויסע וועלט מיט אלע אונזערע הארבע און שווערע וועלט־פראבלעמען.

ווי קליין זענען אלע, אלע אונזערע אונגעהויערע שווערע פראגעס וועגען חובות, מאראטאריומס, נא־ציאנאלע גרעניצען, היטלערישע און אנדערע שא־וויניסטישע אידעאלען, ווען מען דערמאהנט זיך אז מען קען אט די גאנצע גרויסע וועלט מיט די אלע קאפ און הארץ ברעכערישע פראגען ארומ־פליהען אין ביין טעג!

ווי קליין זעהען אויס אלע אונזערע אלוועלט־ליבע אידעאלען געגען די ערשטע ריזיגע שריט פון די אמת'ע פיאנערען פון א נייער וועלט, פון א ניי מענשליך לעבען.

ווי קליין ווערט אונזער וועלט מיט איהרע קאנפערענצען, קאנגרעסען, צאנקערייען, ווען מיר דערוויסען זיך, אז אין ביין טעג קענען יונגע גע־זונטע מענשען — נישט קיין דיפלאמאטען, נישט קיין פאליטיקער און נישט קיין פילאזאפען — ארום און ארומפליהען אט דעם גאנצען וויכטיגען עסק.

ווי קליין און ווי גרויס!

ווי קליין די אלטע (אונזער) וועלט; און ווי גרויס און ווייט און פריי איז די נייע וועלט, דאס נייע לעבען וואס ווערט ערשט געבוירען.

ווער ווייסט, עס קען אמאל קומען א טאג, ווען די צייט־רעכענונג וועט זיך אנהויבען פון די ערשטע פליהער, פון די לינדבערגס, גאטיס און פאסטס?

ווער ווייסט, עס קען אמאל קומען א צייט, ווען די גאנצע גרויסע קולטור, — מיט וועלכער מיר שטאלצירען אצינד אזוי און זענען גרייט איי־נער דעם צווייטען אויפעסען אין איהר נאמען — וועט בעטראכט ווערען ווי פרימיטיווע, א היסטא־רישע, אט פונקט ווי מיר קוקען אצינד אויף די אויסגעגראבענע, פרימיטיווע קולטור־סמנים פון די פארהיסטארישע פעלקער און מענשען.

ווי קינדיש און ווי פרימיטיוו וועלען אפשר אמאל אויסזעהן אונזערע אלע היינטיגע קונסט און קולטור־פראבלעמען, נאציאנאלע און סאציאלע פרא־גען; פונקט ווי קינדיש האבען אונז אויסגעזעהען די חלומות פון די אמאליגע פאנטאזיארען, וועלכע מענשען, וואס וועלען קענען ארומפליהען די וועלט אין אכט טעג.

מען וועט אפשר אמאל קוקען אויף אונזערע היינטיגע גרויסע ציוויליזירטע שטעט, ווי אויף באר־באריש בעסטען פון קראנקהייטען, גייסטיגע און פיזישע, און אויף אלע אונזערע היינטיגע „גרויסע דערגרייכונגען“ וועט מען קוקען ווי אויף קינדער שפילעכלעך.

עס וועט אמאל קומען א צייט, זאגט דער מאר־הערבער זשול ווערן — ה. דוש. וועלס — ווען שטעט וועלען אויפגעשטעלט ווערען איבער נאכט.

און שטעט געגען, וועלכע אפילו א היינטיגער ניו־יארק וועט אויסזעהן האלב פרימיטיוו, האלב ציוויליזירט.

עס קומט א צייט, ווען קינדישע חלומות וועגען לופט־שלעסער און פאנטאסטישע בריקען, וואס הענגען אין די הימלען ווי רעגען־בויגענס ווערען פער־ווירקליכט; און אונזערע אלטע קלוגע תורות און אידעאלען ווערען קינדישע שפילערייען.

און עס קען זיין דאס אין דער צייט, ווען מיר ברעכען זיך דא אזוי האפנונגסלאז די מוחות און הערצער וועגען אונזערע אומזיסטע לעבענס, זע־נען אט די געצעהלטע פליהער, עקספלאדער, די אנזאגער פון דער ישועה, וואס וועט קומען, די פיאנערען פון א נייער גרויסער וועלט, פון א ניי נישט מענשליך, נאר בעפליגעלט לעבען פון געטער. מיר גלויבען זיך נאך נישט צו, מיר צווייפלען נאך אין דעם — אבער האבען מיר מיט עטליכע צעהנד ליג יאהר צוריק לייענענדיג זשול ווערנס מעשיות בעגלויבט, אז עס זענען מעגליך די וואונדער, וואס מיר זעהען איצט מיט אונזערע אייגענע אויגען.

מיר, קינדער פון דער אלטער וועלט גלויבען גאך נישט.

אונזערע אלוועלטיגע מחשבות, אונזער אלטע פחדנות'דיגע פסיכיק זאגט אונז אונטער:

„דעם מענשענס הארץ איז שלעכט פון געבוי־רען אן.... מענשען וועלען שטענדיג זיין שלעכט — און דורך די אלע נייע וואונדער וועלען מענשען ווע־רען נאך געפעהרליכער, גיפטיגער און שעדלי־כער“.

אזוי זאגט אונז אונטער אונזער אלטע פסי־כיק, אונזערע אלטע מענטאליטי. און מיר צי־טערען און מיר גלויבען נישט. אבער איז עס טאקע אזוי?

זענען מיר טאקע נאר פרימיטיווע מענשען, קנעכט פון מורא און אבערגלויבען; קינדער פון פערפאלגונגען, שרעק, מגיפות און מלחמות, וועלכע קענען גאר נישט משיג זיין, אז עס קען זיין אנ־דערש, אז עס קען זיין א נייע וועלט און א נייע לעבען. איז נישט דאס נייע ליכט צו שטארק פאר אונזערע שוואכע מענשליכע אויגען? זענען אונ־זערע הערצער נישט צו ענג פאר דעם ברייטען, פרייען פלאץ, וואס מיר בעקומען אצינד דורך די ערשטע גרויסע פיאנערען!

לעא סעניג.

יודען אין סאאר־געביט

(פון אונזער קארעספאנדענט)

מיט א וואסער 10—12 יאהר צוריק איז די שטאט סאארבריקען מיט דער גאנצער אומגעבונג געווען אגעגענד פון וועלכע מ'האט ווייניג וואס געהערט. און נאך ווייניגער גערעדט. די יודישע קהלה פון סאארבריקען, די הויפט־שטאט פון דער היינטי־גער בעזעצטער טעריטאריע פון סאארגעביט, איז געווען א פערשלאפענע אין לעצטען סטאדיום פון אסימילאציע. לויט דער דעמאלסדיגער לאגע איז געווען צו ערווארטען דאס סאארבריקען וועט פונקט אזוי, ווי צעהנדליגער אנדערע שוועסטער־קהלות פון דייטשלאנד אונטערגעהן, ווייל קיין נייע יודען זענען נישט צוגעקומען און דער יונגער דור, וועל־כער האט זיך נישט אסימילירט, האט זיך געריסען אין ד' יגרעסערע דייטשע צענטערן, וואו דאס אל־געמיינע און אויך דאס יודישע לעבען טראגען בריי־טערע פארמען, וואו די פערספעקטיווען, — „עפעס צו ווערען“ — זענען ברייטערע, די מעגליכקייטען אומבעשרענקטע, — עס איז ווי שוין געזאגט, געווען צו דערווארטען א טיילווייזען אדער גאנצען אונטערגאנג פון דעם יודישען ישוב אין דער דא־זיגער רייכער אינדוסטריי־שטאט און נאטירליך אויך אין די גאנצע געגענד. א שאטזאך, פון וועלכער מיר קענען זיך איבערצייגען אין די שכנות'דיגע קהלות פון דער פלאץ און צום טייל אויך פון על־זאס.

איז אבער געקומען דער צוזאמענברוך פון דער וועלט־מלחמה און די שפעטערדיגע דערקלע־רונג פון סאארגעביט אלס א צייטווייליג זעלבסט־שטענדיגע מדינה אונטער דער אויפזיכט פון פעל־קער־בונד און אונטערן שוץ פון פראנקרייך. [illegible] אלס פועל יוצא דערפון איז סאארבריקען [illegible] געגענד ארום, דאס אזוי־גערופענע סאארגעביט, געווארען א זעלבסטשטענדיגע מדינה, וועלכע האט אמווענינגסטען געהאט צו שפירען די נאך־מלחמה עפעקטען פון געלד־אינפלאציע. פון וועלכער דייטש־לאנד און פיל אנדערע לענדער האבען אזוי שטארק געליטען.

די האנדעלס - בעגינסטיגונגען פון דייטשלאנד און דער צאל־אוניע מיט פראנקרייך האט אהער ארא־פגעצויגען א פרישען שטראם פון טיכטיגע סוחרים, צווישען זיי א גרויסער טייל יודען. פון דער צווייטער זייט האבען אהער אריינגעוואנדערט א גרויסע צאהל מזרח־אייראפעאישע יודישע מש־פחות פון ביידע זייטען פון דייטשלאנד און פון פראנקרייך. עס איז א שטיק צייט געווען, וואס אונזערע פוילישע יודען, וועמען מען האט אויסגע־וויזען פון דייטשלאנד און נאך פראנקרייך נישט אריינגעלאזט, האבען אויסגענוצט די גינסטיגע בע־ציהונגען פון דער רעגירונג אין סאארגעביט צו די ניי אריינגעקומענע. אזוי האט זיך מיט דער צייט געשאפען א נייער יודישער קיבוץ.

אין יאהר 1920 האט די גאנצע סאאר־געגענד פערמאגט קוים 1000 יודען, די דאזיגע 1000 יודען האבען זנבעלעבט יעדער אין זיין ווינקעל, נישט הא־בענדיג כמעט קיין געמיינזאמע פערבינדונג. ביי היינטיגען טאג צעהלט דאס יודישע סאארגעביט אריבער 3000 יודען, פון זיי לעבען 2.600 אין דער הויפט־שטאט און די איבעריגע אין דער געגענד ארום. די בעציהונג צווישען די יודען און זייער געזעלשאפטליך לעבען איז אנ'אויסגעצייכענטער. איבער 800 מזרח אייראפעאישע יודען לעבען איצט אין סאארגעביט. אין דער צייט, וואס פאר דער מלחמה איז דארט אפילו א מנין אסט־יודען נישט געווען.

מצד דער מאכט איז להלכה קיין חלוק נישט פאראן צווישען מזרח, אדער מערב.־יודען. יעדער איינוואוינער פון סאארגעביט, וועלכער וואוינט שטענדיג אין סאארבריקען אין א משך פון 3 יאהר בעקומט זנגאר שטימ־רעכט צו אלע שטאטישע וואהלען און דאס איז אונאפהענגיג צו וואס פאר א נאציאנאליטעט דער בעטרעפענדער תושב גע־הערט.

מיט א יאהר צוריק האט זיך דא געגרינדעט א יודישער ספארט - פעראיין „שילד“, וועלכער נעהמט ארום כמעט די גאנצע יודישע יוגענד און שטעהט אונטער דעם פראטעקטאראט פון „רייכס־בונד יודישער פראנט־סאלדאטען“ און צום שלוס דער אסט־יודען־פערבאנד ד. ה. דער פערבאנד פון פוילישע יודען, וועלכע האבען זיך לעצטענס איינגעארדענט אין אנ'אייגען לאקאל, און פיהרען אנ'אינטענסיווע קולטור־עלע און געזעלשאפטליכע ארבייט צווישען זייערע מיטגלידער.

יודישע פרנסות אין סאארבריקען זענען אזוי פערשידענארטיג, ווי די יודען דא אין דער קלייבער געבענשטער מדינה. איהר בעצעגענט שפאציר'ענדיג איבער דער באהנהויפשטראסע כסדר יודישע נעמען און דאס איז דאך נישט אלעס. יודען זענען דא בעלי־הבתים איבער גרויסע וואַרען־הייזער, פאב־ריקען, עקספארט, ביוראס א. אז. וו. אבער דאס רעדט זיך אלעס וועגען דייטשע יודען. אנדערש אביסעל איז עס מיט אונזערע פוילישע יודען, אדער אסט־יודען: פון זיי קען מען 90 פראצ. פער־רעכענען צווישען די הויזירערס, אדער פעדלערס, וועלכע וואנדערען ארום צווישען די געדיכט בע־פעלקערטע ארבייטער־געגענדען מיט'ן פאק אויף די פלייצעס און זענען זעהר צופרידען, ווען די פער־קויפען אביסעל סחורה אויף קרעדיט איטסמאלמענט. אוך דאס איז דאך אייגענטליך דער איינציגער וועג וואו דער ניי־איינגעוואנדערטער יוד קען פערדינען זיין שטיקעל ברויט, אויסמיידענדיג די קאנקורענץ פון גרויסען ווארען־הויז פון די ספעציעלע געשעפ־טען, וועלכע פערקויפען דאך פאר מזומן געלד. דער ארבייטער דא בעשטעהט פון א סאלידען עלע־מענט און על פי רוב, ווען ער לאזט זיך שוין איינרעדען פונ'ם טיכטיגען הויזירער עפעס צו קויפען אויף קרעדיט, צאהלט ער דאס צובייסלעכ־ווייז אויס.

צווישען די דייטשען געהט אפילו אן א בע־וועגונג געגען אט דעם וואנדער־דיגען סוחר און ערשט פאר עטליכע חדשים צוריק האט מען ביי א סך יודישע וואנדער־סוחרים־פעדלערס, געהאט צוגענומען די געווערבעס, וועלכע מען האט אבער שפעטער צום גרעסטען טייל צוריקגעגעבען.

אין אלע הינזיכטען הערשען אין סאארגעביט מילדערע אומשטענדען ווי אין דייטשלאנד. דער אנטיסעמיטיזם האט אין סאאר־געביט נישט קיין גרויסע שאנסען. אט למשל, האבען די נאציאנאל־סאציאליסטען פון סאארגעביט, מיט עטליכע טעג צוריק איינגעארדענט א דייטשען אנטיסעמיטישען אוונד מיט יודען־שימפעריי און אלע בעגלייט־ערשיינונגען, איז צומארגענס ארויס די גאנצע פרעסע געגען זיי און מ'האט זי ייגעמאכט צו אש און בלאטע.

וואס שייך פון דער אפיציעלער זייט, ווי אין דעם שטאט־ראט און אין די פערשידענע קאמיסיעס קען מען זיך אויף אנטיסעמיטיזם נישט קלאגען. יודען זענען גאנץ גוט פערטרעטען אין שטאט־ראט און אין אנדערע שטאטישע קאמיסיעס און מיט זייער ענערגישע מיטארבייט רעכענט מען זיך און מען גיט זיי די פולע אנערקענונג.

די ארט־גרופע פון „צענטראל פעראיין אויר־טשער יודען“ אין סאארבריקען לאזט אויך נישט פערביי קיין געלעגענהייט, כדי צו בעקעמפען די אנטיסעמיטישע כוואליע, וועלכע רייסט זיך אהער אריין פון דייטשלאנד.

צוליב פאליטישע טעמים קען דאס סאארלענ־דישע יודענטום נישט אנהאלטען קיין ריכטיגען קאנטאקט מיט דייטש־יודישע לאנדעס־פערבאנדען און צוליב דעם זעלבען טעם האבען זיי זיך נישט געקענט ריכטיג ארגאניזירען. לעצטענס אבער האט זיך די לאגע אביסעל געענדערט אזוי, דאס עס איז פאראן א האפנונג דאס די סאארלאנד־געמיינ־דען זאלען זיך אנשליסען אין לאנדעס־פערבאנד פון די פרייסישע געמיינדען.

ד. ה. וואקסמאן.

ארום דעם ציוניסטישן קאנגרעס אין באזעל

די בעשלוסען וועגען ספעציאל־זאמלונגען און וועגען חיפה'ער טעכניקום

באזעל. (יט"א) די בעשלוסען פון די פרי־העריגע ציוניסטישע קאנגרעסען וועגען רעגולי־רען די בעציהונגען צווישען די זאמלונגען און די ציוניסטישע צענטראל־פאנדען, קרן־קימת און קרן־היסוד און די ספעציאל־זאמלונגען פון פער־שידענע גרופען און פעראיינונגען, האבען זיך אין דער פראקטיק ארויסגעוויזען אלס נישט גענוגענד.

דער 17־טער ציוניסטישער קאנגרעס האט דע־ריבער אנגענומען א רייהע פארשלאגען וועגען דעם ענין, וואס זענען אויסגעארבייט געווארען דורך דער ארגאניזאציאנס־ קאמיסיע און וועלען בעזייטיגען דעם כאאס אויף דעם געביט פון געלד־זאמלונגען און שטארקען די ארבייט פון ד' צענטראלע פאנ־דען נישט בהענגענדיג קיין שאדען די ספעציאל־זאמלונגען. די נייע בעשלוסען וועלען אנגעווענדעט ווערען בעת דער תשרי־אקציע פון קרן־קימת־לישראל.

באזעל. (יט"א) דער 17־טער ציוניסטישער קאנגרעס האט אנגענומען פאלגענדע רעזאלוציע וועגען חיפה'ער טעכניקום: ביים חיפה'ער טעכ־ניקום דארפען געשאפען ווערען פערשידענע אפ־טיילונגען פאר טעכנישען אונטעריכט, ענטשפרע־כענד צו די בעדערפענישען פון לאנד, דער קאנג־רעס בעשליסט, אז וועלכע עס איז ענדערונגען אין טעכניקום קענען דורכגעפיהרט ווערען בלויז לויט א געגענזייטיגען הסכם צווישען דער לייטונג פון דער יודישער אגענץ און דעם ועד הלאומי נאך דער אונטערזוכונג פון א ספעציעלע עקספערטען־קאמיסיע. גלייכצייטיג בעטאנט דער קאנגרעס, אז די עווענטועלע ענדערונגען פון טעכניקום קענען אין קיין פאל נישט פערקלענערען זיין בעדייטונג אלס הויכשול.

באזעל. (יט"א) דער עקזעקוטיוו־דירעק־טאר פון די קאנאדישע ציוניסטען הרב י. ל. זלאט־ניק מאכט פארבערייטונגען צו ארגאניזירען אין קאנאדע א נייע ווירטשאפטליכע קערפערשאפט פאר קאלאניזאציע און אינוועסטיציעס אין א"י. הרב זלאטניק האט שוין אבגעהאלטען וועגען דעם ענין א רייהע בעראטונגען אין באזעל און וועט אויך בעזוכען א"י, כדי צו בעהאנדלען אויפ'ן ארט א רייהע פראגען.

—=:)(:=—

די לאגע פון די יודען אין ארגענטינע

יובילעאום־פייערונג פון באראן הירש

באזעל, (יט"א) אין א געשפרעך מיט'ן יט"א־פארשטעהער האט דער בעקאנטער יודישער כלל־טוער פון ארגענטינע ה, ג. געזאנג, וועלכער האט זיך בעטייליגט אין 17־טען ציוניסטישען קאנגרעס, גע־שילדערט די אלגעמיינע לאגע פון ארגענטינער יו־דענטום.

אין ארגענטינע לעבט איצט 30.000 יודישע נפשות, וועלכע געניסען פון אלע קאנסטיטוציאנע־לע פרייהייטען אין דעם לאנד. ד, געזאנג זעהט ברייטע פערספעקטיווען פון וואוקס און ענטוויקלונג פון ארגענטינער יודענטום און בכלל פאר די יודישע ישובים אין דרום־אמעריקא. די יודישע בעפעלקע־רונג אין ארגענטינע בעשטעהט פון שטאטישע און דארפישע ישובים. די צאהל יודישע קאלאניסטען משפחות שטייגט איבער 3,000 און זיי בעזיצען א שטח פון 45,000 העקטאר ערד. דער גרויסער יודי־שער פילאנטראפ באראן הירש וועלכער האט מיט 30 יאהר צוריק איניצירט די יודישע קאלאניזאציע אין ארגענטינע האט אומגעהויער מיטגעווירקט דער פראדוקטיוויזירונג פון א גרויסער צאהל יודען אין דער ענטוויקלונג פון דער פראווינץ ענטרע ריאס, וואו עס קאנצענטרירט זיך די קאמפאקטע יודישע קא־לאניזאציע.

די עקאנאמישע לאגע פון די יודישע קאלאניעס איז נישט קוקענדיג אויף דעם אלגעמיינעם קריזיס א בעפרידיגענדע.

דאס ארגענטינער יודענטום גרייט זיך איצט צו פייערן אימפאזאנט דעם 100־יעהריגען געבורטס־טאג פון באראן הירש כדי אזוי ארום אויסדריקען די גרעסטע אנערקענונג פאר די לייסטונגען פון גרוי־סען יודישען פילאנטראפ. עס ווערט געפלאנט צו שאפען אויך א וויכטיגע אינסטיטוציע אין ארץ־ישראל אויפ'ן נאמען פון באראן הירש.

די פראבלעמען פון בולגארישן יודענטום

סאפיא (י.ט.א.) די טעג וועט געעפענט ווערען די סעסיע פון צענטראל־קאנסיסטאריום פון בולגארישן יודענטום. די סעסיע וועט אויף'ן ערשטען טאג נעמען דעם בודזשעט. דאס צענטראל־קאנסיסטאריום וועט זיך ספעציעל בעשעפטיגען מיט די פינאנ־ציעלע שוועריגקייטען פון די יודישע שולען און די נייע אויפגאבען אין צוזאמענהאנג מיט דער העברעאיזירונג פון די שולען.

אין די יודישע קרייזען דריקט מען אויס די האפנונג, אז נאך דער [illegible] רעגירונג אין בולגאריע וועט מען געלונגען צו בעקומען רעגירונגס־סובווענצען פאר די יודישע שולען.

—:)(:—

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

זונטאג 19 ה מנחם אב תרצ"א

יולי
זון-אויפגאנג 3.38
זון-אונטערגאנג 7.45

דרינגענדע שטיצע פאר ארבייטסלאזע
דויבט אן דער מאגיסטראט אויסצוצאהלען דאנערשטאג

דער אונטערשטיצונגס-אמט פאר ארבייטסלאזע ביים מאגיסטראט איז מודיע די אינטערעסירטע פערזאנען, אז דאנערשטאג דעם 23 יולי הויבט זיך אן דאס אויסצאהלען פון דרינגענדער מלוכה'שער אונטערשטיצונג פאר חודש יולי 1931 — צו די ארבייטסלאזע, וועלכע האלטען אויס משפחות, און וועלכע האבען זיך געמאלדען אין אונטערשטיצונגס-ביורא אויף דער גאס פון 28-טען קאניאווער שיסער-פולק, נומער 32 — פון 1. ביז 10. יולי איינשליסליך.

איינזאמע האבען נישט קיין רעכט אויף אונטערשטיצונג.

די אונטערשטיצונגען בעטרעפען: פאר ארבייטסלאזע מיט 1 אדער 2 פערזאן אויף אויסהאלט — 20 זל. א חודש.

מיט 3—5 פערזאן — 30 זל. א חודש.

מיט העכער 5 פערזאן — 40 זל. א חודש.

די אויסצאהלונג וועט פארקומען אין אנגעגעבענעם לאקאל פון 9 ביז 2 א זייגער, לויט פאלגענדען סדר:

דאנערשטאג, דעם 23 ד. ח, די אותיות
A B C D E F G H I J

פרייטאג, דעם 24-טען — די אותיות:
K L Ł M N O P

שבת, דעם 25-טען ד' ח. — די אותיות:
R S T U W Ź Ż

די ארבייטסלאזע מוזען צושטעלען:

1) א פאס, אדער אנ'אנדער פערזענליכען דאקומענט.

2) א לעגיטימאציע פון פ.ו.פ.פ. וואס שטעלט פעסט, אז דער בעטרעפענער האט זיך 2 מאל צו געשטעלט צו דער שטענדיגער קאנטראלע אין משך פון די לעצטע 4 וואכען.

3) א ביכעל פון דער קראנקען-קאסע פון זיין און זיין משפחה.

מכוח רעמאנטירען די הייזער
א סך הויז-ווירטען וועלען איצט בעשטראפט ווערען

(א) ווי אלע יאהר, האט דער מאגיסטראט אויך היי-יאהר בעאויפטראגט א סך הויז-ווירטען, זיי זאלען רעמאנטירען זייערע הייזער.

א סך האבען דעם ענין ערלעדיגט, און א סך — נישט.

אין די פריהערדיגע יאהרען פלעגט זיך דער מאגיסטראט נוהג זיין, אז אויב דער בעלהבית פלעג נישט אויספיהרען דעם אויפטראג, פלעגט ער צאהלען אדמיניסטראטיווע שטראפען, און חוץ מזה פלעגט דער מאגיסטראט אליין אויף זיין חשבון אויספיהרען דעם רעמאנט, און דערנאך דאס געלד אויפמאהנען ביים הויזבעזיצער.

איצט קאן דער מאגיסטראט אזוי נישט מאכען ד. ה. אליין אויסלייגען אויף רעמאנט — און דעריבער האט ער איינגעטראגען א פארשלאג אין דער אדמיניסטראטיווער מאכט, מ'זאל בעשטראפען די „שולדיגע" הויזווירטען.

מיר גייען זיך דא ספעציעל נישט אננעהמען די קשיווערע פון די הויזווירטען, אבער זיי קענען דאך קומען מיט א שטיקעל טענה:

— ס'טייטש דייטשלאנד איז באנקיאט... דער לאדזער מאגיסטראט זאגט מען האט אויך קיין געלד נישט... טא פון וואנען זאלען מיר האבען?.. ניי?

פון האנדעלס-געריכט

דאס האנדעלס-געריכט האט נעכטען בעשטעטיגט דאס אנהויבען אפמאך-אינטערהאנדלונגען פון דער פירמע „פערדינאנד קעניגס יורשים" (פאביאניצער שאסעי 49) מיט איהרע בעלי חובות.

די פירמע לייגט פאר צו בעצאהלען די גאנצע הינדערט פראצענט אין ראטעס: 25 פראצ. אין א יאהר ארום נאכ'ן בעשטעטיגען דעם אפמאך, 25 — אין א האלב יאה' שפעטער און דעם רעשט, 50 פראצענט, אין 2 יאהר ארום.

* * *

דאס געריכט האט אויך בעשטעטיגט דעם אפמאך פון דער פירמע „באלעסלאוו קאמאר" (צוקערניע, נארוטאוויטש גאס 14, און געוו. אינהאבער פון רעסטאראן „וויקטאריא" אויף רוג 6 שיערפיען און פעטריקאווער) מיט איהרע בעלי-חובות, לויט וועלכען די חובות ווערען רעגולירט מיט 20 פראצ. געצאהלט אין 4 ראטעס צו 5 פראצענט.

* * *

בנוגע דער באנקראטירטער פירמע „מאיר שטרויך" האט דאס געריכט דערלויבט דעם סינדיק צו רעגולירען די חובות אויפ'ן יסוד, ווי דער סינדיק וועט אנערקענען פאר געהעריג, נאכ'ן פארשטענדיגען זיך מיט'ן ריכטער-קאמיסאר.

ס'פעקעל איז נעלם געווארען
און איצט האט מען איינגעפאקט דעם שווינדלערישען פעקעל-נעהמער

(א) דעם 24. מערץ איז דער זארקאווער סוחר יעקב גרינבערג געקומען קיין לאדז און געקויפט א פעקעל סחורה פאר 130 זל. ביי דער פירמע י. הערשקארן (פעטריקאווער 33).

דערביי האט ער בעפוילען, מ'זאל די סחורה צושטעלען אויף פאלנאצנא 4 אויף א לאסט-אויטא.

דאן האט דאס פעקעל גענומען אויף די פלייצעס אנטאני טשעפלוכא — הערשקארנ'ס אנ'אנגעשטעלטער — און עס גענומען אוועקטראגע'...

ער איז אזוי לאנג געווען „טראגעדיג" ביז אויף פאלנאצנא 4 האט איהם פערהאלטען איינער, אנ'אומבעקאנטער, און א פרעג געטון, צי ס'איז פאר גרינבערג'ן.

— פערשטייט זיך פאר גרינבערג'ן פון זארקאוו.

האט טשעפליוכא בעקומען קוויטירט און אפגעגעבען ס'פעקעל.

שפעטער האט זיך א ויסגעוויזען, אז ס'פעקעל איז נישטא — נעלם געווארען.

האט מען גענומען זוכען און געפאקט, אז דאס שטיקעל ארבייט האט אפגעטון דער בעקאנטער גנב און שווינדלער הענעך וואלקאוויטש, וועלכער איז דערפאר פערמשפט געווארען דורכ'ן שטאטישען געריכט אויף א האלב יאהר טורמע.

מעג ער טראגען אנ'עהרען-נאמען
און דוקא אפטון נישט קיין עהרען-זאכען

(א) די שיל-אויפזיכטס-מאכט אין סולעיאוו האט בעשטימט א קאמיסיע, וואס זאל אויספארשען דאס ווירטשאפטען ביים בויען די דארטיגע שילע.

די סילעיאווער איינוואוינער האלטען, אז עס איז עפיס נישט ארדונג מיט די בוי-חשבונ'ות, און מ'וויל זיך איבערצייגען, צי ס'האבען א גרונד די חשדים, אז דער בירגמיסטער סטעפאן ערהארדט איז געכאפט אין דער מעשה.

כ'וויים, עס טרעפען דאך אזעלכע זאכען!

און זאלען זי מיר געזונד זיין...
און זענען זי מיר געווען פאר דער חתונה א מאלפע, פערגעבען...

(2) אין דעם חודש, ווען עס בליהט דער בעז איז עס געווען.

געווי — דעם 10 מאי.

אין צו חוה ראזענצווייג (וועסאלע 20) געקומען צו גאסט איהר שכנה'טע פונ'ם זעלבען הויז חנה קארן מיט איהר מאן.

זיצט מען אזוי און מען מוטעלט...

וואס מאכען זי עפעס?.. און געזונד זאלען זי מיר זיין... און — א דאנק פאר די פראגע... און 'קשיא... ביז —

ביז ביי דער פרוי קארן כאפט זיך ארויס, אז די ראזענצווייגען האט אלע פאנגע נישט געהאט קיין „פאוואזניע ביים מענסקי פלעטש פיענקנאשטי"...

און אזוי-ווי דער ה' ראזענצווייג איז אויך דערביי, און הארכט עס צו — כאפט די ראזענצווייגען א טאפ זודיג וואסער. וואס שטייט און קאכט זיך אויפ'ן אויוועץ, און קעהרט איהם איבער אויף איהר פריינדינס קאפ או לייב און לעבען...

דאס שטאטישע געריכט האט געפסקנט, אז פאר אזא קליינינקייט קומט נישט צו אפבריהען מיט קאכעדיג וואסער, און האט איינגעלערען די ראזענצווייגען צו זיצען 14 טעג אין די קאזע און צו בעצאהלען 50 זלאטעס...

ביי שטוהל-פערהאלטונג

אונפערלאנגט - בלוט-איבערפילונג, הגמטען - גשריען - וועהמאג, קרייצשמערצען, אטעם-נויט, מיגרענע, שווינדעל, נעמיפס-פערשטימונג, בעווירקט דאס נאטירליכע ביטער-וואסער

Franciszka Józefa

אנ'אויסגיביגע דארם-ענטלעדיגונג, פרייען קאפ און א רואהיגען שלאף. צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד אפטעקעס.

דער וואיעוואדע איז ארויסגעפאהרען קיין ווארשא וועגען דער „ווידזעווער מאנופאקטור"

דעם 17. ד. ח. איז צום וואיעוואדע געקומען א דעלעגאציע פון אלע אפטיילונגען פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור" מיט דער טענה, אז די פירמע צאהלט נישט אויס די פערלעגענע ארבייטס-לויגען.

אין צוזאמענהאנג דערמיט איז דער וואיעוואדע היינט ארויסגעפאהרען קיין ווארשא, כדי צו פארשטעלען פאר דער צענטראל-מאכט די געשפאנע סיטואציע אין דער „ווידזעווער מאנופאקטור".

אבי געצאהלט זאל זיין!
אבער פון וועלכע „אבראמען" זאל מען צאהלען „אבראמאוויע"?..

(א) די לאדזער פינאנץ-קאמער האט בעקומען א פעראָרדנונג פון פינאנץ-מיניסטעריום, לויט וועלכער דער פערבאט איינצוצאהלען דעם אומזאץ-שטייער דורך דער פערמיטלונג פון פ. ק. א. ווערט אנולירט.

א.' נטשפרעכענדע פעראָרדנונג האט שוין אויך בעקומען דער לאדזער פאסט-אמט אין אלע לאקאלע אפטיילונגען פון דער פאסט.

פאבאר פון אגערס

דער לאדזער וואיעוואדא האט פעראָרדענט אנ'איבערזיכט פון אגערס — 3-יעהריגע און עלטערע, ווי אויך פון יענע, וואס וועלען אין דעם בעפרוכפערונגס יאהר 1932 ווערען 3 יאהר אלט.

די איבערזיכט פון די אגערס וועט פארקומען דעם 20 יולי, 8 אינדערפריה אויף האלערס פלאץ — פאר די פערד פון 8, 9, 10, 11, 12, 13 און 14 קאמיסאריאטען.

דער אינהאבער פון אגער מוז האבען מיט זיך אלע דאקומענטען, וואס זענען נוגע דעם אגער (אז איהם מיינט מען, א שטאם-שיין, א פריהערדיגען אנערקענונגס-שיין א.א.וו.)

אפטייקען
היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט בייטאכט דיזשורירען: ש. יאנקעלעוויטש (אלטע מארק 9), ל. שטעקעל (לימאנאווסקא 37), ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטש 6), ס. האמבורג (גלובנא 50), ל. פאוולאווסקי (פעטריקאווער 307), א. פיאטראווסקי (פאמארסקא 91).

קעלבאשינסקי אהז ציי'הן
האט איצט אנ'ארבייט אפצוזיצן אין טורמע 3 יאר מיט 3 חדשים

(2) דאס קרייז-געריכט האט נעכטען געמשפט דעם דעזערטיר-באנדיט, דעם 27-יאהריגען ראמאן קעלבאשינסקי, וועלכער איז בעגאנגען א גאנצע רייה פערברעכענס און באנדיטערייען אונטער'ן נאמען וואצלאוו זדאנאווסקי.

פאר דעם דערווינענעם פעלשען די לעגיטימאציע זיינע, פאר עטליכע מאל דעזערטירען, פאר דערוויזענע גנבות, איז קעלבאשינסקי פערמשפט געווארען אויף 3 יאהר מיט 3 חדשים טורמע.

די מעשה מיט די אנפאלען איז נישט פעסטגעשטעלט געווארען, ווייל די עדות האבען ערקלערט, אז דער אנפאלער האט געהאט א גאלדענעם צאהן אין מויל, און דא האט גאר קעלבאשינסקי קיין איין צאהן נישט אין מויל.

ס'איז אבער א פעסטגעשטעלטע זאך, אז זייענדיג בשעתו אין דער ווארשאווער טורמע האט ער זיך אויסגעהאקט אלע ציינער, כדי צו בעפרייען זיך פון מיליטער...

אבי מ'זאגט: א „פויערן-קאפ"
ס'איז ליגען! מיט אזא קאפ קאן מען שוין באלד זיין א מיניסטער איז ר' מעניען...

(א) דער דארפס-ווירט אנטאני קלימעק פון זעליסלאוו, שיעראדזער קרייז האט זיין פערמעגען 2 מאיאנטקעס: אין זעליסלאוו און אין קאטשיאלקי. אין אין קאטשיאלקי וואוינט ער אליין, וואו ער ער פיהרט א גרויס באלעבאטישקייט. און אזוי-ווי א מענש קאן זיך דאך נישט צורייסען, האט ער זיין צווייטע ווירטשאפט אין זעליסלאוו פער-דינגען אין יאהר 1929 אויף 5 יאהר צו איינעם יוזעף יאגאדזשינסקי.

טרעפט זיך א מעשה, אז דאס יאהר גייט זיך יאגאדזשינסקי'ן מאכען א קונה אויף דער געדונגענער ווירטשאפט — דערציילט ער קיינעם נישט קיין מעשיות. אז ד יווירטשאפט איז נישט זיינע, גאר ער „מלאכה'ט" איבער און מאכט זיך ביי'ע פאלשע דאקומענטען, און פערקויפט קלימעקס מאיאנטעק אין זעליסלאוו פאר 25 טויזענד זלאטעס צו איינעם יוזעף בלאשטשינסקי.

פערקויפט, צוגעקלאפט ביי א רעיענט, און בלאשטשינסקי וואוינט שוין אין זיין געקויפטען מאיאנטעק.

אין א געוויסען טאג קומט קלימעק אן אין זעליסלאוו א קוק טון, וואס זיין איינגעדונגענער יאגאדזשינסקי מאכט, צי ס'איז אלץ אין ארדנונג, זעהט ער א מאדנע זאך — דארט באלעבאטעוועט גאר אנ'אנדערער, אנ'אונבעקאנטער.

זאגט קלימעק: סטייטש, ווער ביזטו?

ענטפערט בלאשטשינסקי:

— וואס איז עס דיין פארשוואטע עסק?!. דו זאג מיר בעסער, ווער ביזטו!?

ענטפערט קלימעק:

— אני אנטאני קלימעק מ'קאטשאלקי בין איך... און איך בין באלעבאס פון הינען...

זאגט בלאשטשינסקי:

— ביזט משוגע, צי שכור?.. אני, איך בין בלאשטשינסקי... און איך בין באלעבאס... נישט קיינער.

הכלל, א ווארט פאר א ווארט, א דזובענק פאר א דזוביבק, ביז בלאשטשינסקי כאפט א הייגאפעל (ווידלעס בלע"ז) און טרענט אויף קלימעק'ן דעם בויך, אז ד יקישקעס ווערען איהם אויסגעשיט.

פאליציי זוכט איצט יאגאדזשינסקי'ן, וועלכער האט זיך בעצייטענס אפגעטראגען קיין דייטשלאנד מיט דעם 25-גער, און איבערגעלאזט באר דא א משכון — א ווייב מיט 2 קליינע קינדער.

——=:[o]:=——

זי האט שוין אזא סימן,

וועד עס איז נישט קיין יאלד, און מיט וועמען עס לוינט זיך צו פיהרען א ליבע

(2) א געוויסער יוזעף קאניעטשני פון אפאטש באַ האָט זיך אין אפאשטא טאַקי געווענדט צו דער פּאָליציי מיט אַנ'אָנקלאַגע, אַז מ'האָט ביי איהם אין דער בּאַהן אַרויסגע'גנב'עט אַ וואַליזע מיט געלד, פאַרשידענע חפצים, און דאָקומענטען.

בקיצור האָט ער דערצעהלט, אַז עס האָט איהם דאָס געמוזט צורעכט מאַכען עפּיס אַ מיידעל, וואָס איז מיט איהם מיטגעפאָהרען אין וואַגאָן און וואָס איז אַ סטאַציע פאַר אָפּאַטשע פערשוואונדען געוואָר'ען, אַזוי אַז ס'איז נישט אויסגעשלאָסען, דאָס זי געפינט זיך נאָך אין איינעם פון די וואַגאָנען.

האָט מען שנעל געמאַכט אַ רעוויזיע אין די וואַגאָנען, און מ'האָט פערהאַלטען אַ מיידעל, אַ געוויסע יוזעפאַ סטעמפיען, אַ טאָמאַשאָווער „לעבע דיגע סחורה'קע"..

די וואַליזקע האָט מען ביי איהר נישט געפונען און, איבעריגענס, האָט קאַניעטשני דערקלערט, דאָס ער איז נישט זיכער, אַז זי איז „זי", ד.ה. די וואָס האָט איהם בע'גנב'עט.

דערפאַר איז מען אָבער דערגאַנגען אַנ'אַנדער זאַך, ווי דוהיינו, אַז די פאַננאַ יוזעפאַ איז גאָר אַ געהויבענע פויגעל-בחור'טע.

מען איז דערגאַנגען, אַז דאָס אַרומפאָהרען אויף דער ליניע קאַלושקי — סקאַרזשיסקאַ איז ביי איהר אַ מעשה שבכל יום.

דערביי האָט זי אַזאַ פאָרטעל: זי קויפט אַ בילעט 3-טען קלאַס, און זעצט זיך אַריין אין דעם צווייטען.

זי אָרדענט זיך געוועהנליך איין אין אַ קופּע, וואו עס פאָהר'ט איין מאַנסביל ביחידות.

קומט דער קאָנדוקטאָר און מאַכט אַ סקאַנ-דאַל: ס'טייטש, מיט'ן 3-טען זיצען אין 2-טען?!

מאַכט זיך אַ שטיקעל אַוואַנטור'ע, און דאַ געשעהען צוויי „עוועגטואַליטעטען", ווי מען זאָגט:

רופט זיך נישט אָפּ דער מאַנסביל, וואָס זיצט אין קופּע, ווייסט זי, אַז ער איז נישט קיין „יאַלדד-גנב", און זי שראָגט זיך אַריבער אין 3-טען קלאַס...

איז ער אָבער אַ דזשענטעלמען, נעהמט זיך אָן איהר „כבוד", און לייזט זי אויס פונ'ם קאָנדוקטאָר — בלייבט זי שוין מיט איהם אין קופּע, און — גאָרנישט.

אויס ספעציעלער דאַנקבאַרקייט, ליידיגט זי איהם נאָך אויס די קעשענעס, און „יוזעפאַ-זיך-מיך...

אַזוי-ווי מען איז עס איצט דערגאַנגען, איז יוזעפאַ שוין זיצען געגאַנגען — 1 קלאַס קאָזע.

גאליציאנער סוחרים אין לאדז

(2) אין משך פון די לעצטע טעג זענען אָנגעקומען קיין לאָדז אַ סך סוחרים פון מזרח-גאַליציען.

די סוחרים קויפען איין מאַנופאַקטור-סחורות, קאָנפעקציע, און גאַלאַנטערי אויפ'ן ווינטער-סעזאָן.

דער דאלאר אין לאדז

נעכטען איז די טענדענץ אויף דאָלאַרען געווען אַ זעהר שוואַכע. ס'זענען כמעט נישט געווען קיין אָפּנעהמער, דער אָפיציעלער קורס איז ביים פערקויף געווען 9,00 ביי דעמזעלבען פרייז אויפ'ן נישט אָפיציעלען קורס.

געהט היינט אויף דעם גארטען-פעסט אין העלענאוו

פון „תומכי אורחים"

דער הילפס-פעראיין „תומכי אורחים" אָרדענט איין היינט זונטאָג אַ גאָרטען-פעסט אין העלענאָוו, דער פעראיין געפינט זיך אין זעהר אַ שווערען מצב, ווייל די טעטיגקייט ווערט כסדר פערגרעסערט און ס'וואַקסט אַלס אַ גרעסערער דעפיציט און ביי דעם היינטיגען טאָג, צוליב דער הערשענדער נויט איז „תומכי אורחים" געצווינגען צו פערגרעסערן איהר טעטיגקייט. ס'איז כדאי צו דערמאָנען, אַז די יודישע בעפעלקערונג זאָל גערן בעזוכען די היינטיגע גאָרטען אימפּרעזע, בכדי מיטצוהעלפען צום נויטיגען ערפאָלג.

א פאבריק-שרפה

(א) אין דער פאַבריק פון „האַלפּערן און קאָמפּ." וואָס געפינט זיך אין דעם בנין פון רייכמאַנען קאַראָלע 38, איז נעכטען אויסגעבראָכען אַ שרפה אין דער באוועל-טריקנעריי.

פייערלעשער האָבען איינגעלאָשען די שרפה אין משך פון אַ האַלבער שעה.

דער היזק איז נישט קיין גרויסער.

ארעסטירט דעם לאקאטאר

צוליב וועלכען עס איז אומוויליג דערשאָסען געוואָרען די ווירטין פון הויז

(2) מיר האָבען נישט לאַנג צוריק דערצעהלט אַ געשיכטע, ווי אַזוי עס איז אויף וויסאָצקאַ גאַס 9 אויסגעבראָכען אַ סכסוך צווישען דעם זוהן פונ'ם הויזווירט בראָניסלאַוו אבראַממשיק מיט'ן לאָקאָטאָר סטעפאַן סטעמפיען. דער סכסוך איז דערגאַנגען אַזוי ווייט, אַז דער ערשטער האָט זיך געכאַפּט צו אַ רעוואָלווער, און דער צווייטער צו אַ באַגנעט.

דער רעזולטאַט איז געווען, אַז אַבראַמטשיק האָט אומוויליג דערשאָסען זיין שטיף-מוטער, עמיליע אַבראַמטשיק.

פאַר'ן טויט האָט די אַבראַמטשיק דערקלערט, אַז בראָניסלאַוו איז נישט שולדיג אין אין איהר טויט, ווארום די קויל האָט אין איהר געטראָפען צופעליג, ווען זי האָט איהם פערשטעלט פון סטעמפיענס באַגנעט.

אַבראַמטשיק'ן האָט מען דעריבער געלאָזט דערווייל אויף דער פריי, און סטעמפיען איז נעכטען פערהערט געוואָרען דורכ'ן אויספאָרשונגס-ריכטער. נאָך דעם האָט מען איהם אוועקגעשיקט אין טורמע אַריין.

א נאקעט-„פארשטעלונג" אין גאס

די געהעריגע אינסטאנצען דארפען זיך פאראינטערעסירען מיט די גייסטיג-קראנקע

מיט עטליכע טעג צוריק האָט איהר דאָך ווודאי ביי אונז געלייענט, ווי אַזוי אַ משוגענער יעקב-יחיאל מאָדלעצקי פון בערעק יאָסעלעוויטש 7 האָט זיך אויסגעטון האַלב נאַקעט, און איז אַרומגעלאָפען אויפ'ן פרייהייטס-פּלאַץ, אימיטירענדיג דעם ספּאָרט-לויפער נורמי... און ווי-אַזוי אַ רייטער-פּאָליציאַנט האָט איהם נאָכגעיאָגט אויף זיין פערדעל...

נעכטען איז דעם זעלבען חסר-דעהניק איינגעפאַלען צו מאַכען אַזאַ נאַקעט-פאָרשטעלונג אויף רוג גדאַנסקאַ און אַנדזשעיאַ, בעת וועלכער ער האָט אַוודאי געוואָלט אימיטירען די גירלס (נאַקעטע טאַנץ-שיקסלעך) פון די לאָדזער רעוויעס...

צוליב נייגעריגע שוטים האָט פערשטעהט זיך נישט געפעהלט.

אָבער נישט דאָס איז דער עיקר!

דער עיקר-ענין איז, וואָס אין לאָדז דרייען זיך איצט אַרום הפקר אַ סך גייסטיג-קראַנקע. אָהן שום אויפזיכט, אין עס וואָלט געווען אַ שכל, אַז דער מאַגיסטראַט זאָל זיך מיט די אומגליקליכע פעראינטערעסירען.

קיין „ווידאַוויסקאָ"-שטייער פון אַזעלכע פאָרשטעלונגען וועט ער דאָך סיי-ווי נישט האָבען...

פון פליישער-פעראיין

דאָנערשטאָג איז פאָרגעקומען די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון פליישער-הורטאַוניקעס-פעראיין. די פערזאַמלונג האָט אויסגעדריקט צוטרוי דעם פּרעזעס ה' ידידיה יוסף אַדלער, אין דער נייער פערוואַלטונג זענען אַריין פאָלגענדע פערזאָנען יהודה יוסף אַדלער פּרעזעס, אַהרן זאַמשעווסקי וויצע, יעקב לעווקאָוויטש וויצע, משה פעלדמאַן, ה. ז. סיפּענבאַן, אברהם לעווקאָוויטש, ה. גדאַנסקי, א. פראַנגעל, ר. צינאַמאַן, ה. פריד, כ. פּלאַוונער, מ. מ. העכט, ר. קופּער, און ישראל שטשופּאַק.

אדם יסודו מעפר...

געבוירט מעז קינדערלעך אין טורמע און אין דער גאס

(2) אין דער אויספאָרשונגס-טורמע אויף קאָפּערניקאַ האָט געבוירען אַ קינד די 35-יאָהריגע אַרעסטאַנטקע רעגינאַ קאָוואַלסקאַ (פון 6 שיערפּיען 98), און אין מויער פון פּיצעריקאָווער 115 איז דאָס געמליכע געשעהן מיט סטעפאַניאַ קאַצפּראָוויטשקאַ

לויט די נעמען פון די קימפּעטאָרינס קאָן מען זיך משער זיין, אַז קיין ברית'ן וועלען נישט זיין...

א יונגע יודישע פרוי וויל אוועקגעבען איהר קינד

אויף דוואָרסקאַ 7 ביי אַ געוויסען קאָמאַרניק געפינט זיך אַנ'אָרימע עלענדע פרוי מיט אַ געזונד שעהן יונגעלע פון 2 חדשים.

די פרוי געפינט זיך אין אַ שרעקליכער מאַטעריעלער לאַגע און וואָלט געוואָלט דאָס קינד אוועקגעבען צו ערציהען צו אַ פערמעגליכער פאַמיליע.

איבערגעפארן א יודיש יונגעלע

(2) נעכטען איז אויף רוג פּאָלנאָצנאַ און נאַוואָמיעסקאַ אַרונטערגעפאַלען אונטער די רעדער פון אַ פאָהרענדע טאַקסאָבקע דער 10-יאָהריגער לוטשעק הירשמאַן פון ציגעל-גאַס 2. דאָס יונגעלע איז שטאַרק צושעדיגט געוואָרען.

„געגאנגען פערשיט" ביי דער ארבייט

(א) פּאָליציי האָט געכאַפּט ביי דער האַנד די 2 גנבים זעלמאַן יאַקיבאָוויטש און נחום שטערן (פון אַלעקסאַנדריסקאַ 16) בעת זיי האָבען 5 מאַרטאַנס געהאַלטען אין רעכטען בריען פון „בעאַרבייטען" די וואוינונג פון מרדכי מילגרוים אויף פּיעטרקאָווער 26.

ווייזט אויס, אַז מ'האָט זיי צו שטאַרק געקניפּט אין די בעקלעך, ווארום זיי האָבען זיך שוין מודה געווען אין בעגיין אַ גאַנצע רייה גנבות.

הערמאן שעראצקי

געזעגענט זיך

(אַ בריף אין רעדאַקציע)

אַ האַרציגען זיי געזונד ווינש איך אַלע מיינע פריינד און פערעהרער. איך זאָג זיי פון גאַנצען האַרצען אַ זיי געזונד, צו מיין אָפּפאָהרען קיין אַמעריקאַ.

מיט דרך ארץ

אַרטיסט הערמאַן שעראַצקי.

לאָדז, דעם 16 יולי 1931.

פארשטעלונגען פון ווארשעווער סטאר-ארטיסטען

אין פילהארמאניע

היינט זונטאָג ווערט געשפּילט „פון ווייטען סיביר". נאָך דער פאָרשטעלונג ווערט געגעבען אַ ספּעציעלע מתנה דעם לאָדזער טעאַטער-עולם: אַ גאַנצער רעווי-פּראָגראַם אונטער'ן נאָמען „שבת-אויבס", פון 10 פּאַטראָוועס צוגעגרייט אין דערלאַנגט פון אַלע ליבלינגע סטאַר-אַרטיסטען פונ'ם אַנסאַמבל.

„חג הקציר" אין העלענובעק

היינט 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג קומט פאָר אין העלענובעק די פייערונג פון חג-הקציר, צוליב דעם וואָס דער שניט אין העלענובעק פאַלט אויס היי-יאָהר אין די ניין טעג, ווערט קיין אָפיציעלע פייערליכקייטען נישט פאָרקומען, ס'זענען נאָר איינגעלאָדען געוואָרען די פערוואַלטונגס-מיטגלידער און די נאָהענטסטע סימפּאַטיגער פון „העלענובעק".

ראדיא-פראגראם

זונטאג, דעם 19-טען יולי

11,45 גאָטעס-דינסט. 12,00 צייט-סיגנאַל. 1,10 לייכטע מוזיק. 1,20 מעטעאָראָלאָגישער קאָמוניקאַט. 1,40 מוזיק. 2,00 פּאָרטראַג. 2,10 מוזיק. 2,25 פּאָרלעזונג. 2,35 מוזיק. 2,50 פּאָרטראַג. 3.00 מוזיק. 4.40 מוזיק. 4,55 פּראָגראַם פאַר קינדער. 5.40 מוזיק. 5,45 קאָמוניקאַט. 7,00 קאָנצערט. 7,20 פאַרשידענעס. 7.30 גראַמאָפאָן-פּליטען. 7,40 ספּאָרט-בעריכטען. 7,55 טעכניש פּאָסט-קעסטעל. 8,00 מעטעאָראָלאָגישער קאָמוניקאַט. 8,15 נייעסטע ידיעות. 10,00 פּאָפּולערער קאָנצערט. 10,15 פּאָרלעזונג. 10,30 קאָמוניקאַטען. 11,00 געזאַנג. 12,00 לייכטע טאַנץ-מוזיק.

יודיש טעאטער

אין „פילהארמאניע"

20 נאַרוטאַוויטשאַ 20

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און אַ. בענזאַ.

גאסטראלען פון ווארש. אפערעטען-סטאר-ארטיסטען

לעצטע טעג

פון אונזערע שלאגערס!

היינט זונטאָג, 9 אָוונט

2 גרויסע פארשטעלונגען 2

פאַר 1 קליינעם בילעט

פּונקט 9 אַ זייגער

1) פון ווייטען סיביר

(סאָניע די אַנאַרכיסטקע)

אין 3 אַקטען מיט אַ פּראָלאָג מיט פיל געזאַנג און טענץ.

פּונקט 11.30 אָוונט

2) שבת-אויבס

אין 10 פּאַטראָוועס

דערלאַנגט פון אַלע ליבלינגע.

מארגען מאנטאג

פּאָפּולערע פאָרשטעלונג

אויפ'ן וועג קיין בוענאס-איירעס

פרייטאַג פּרעמיערע

דער בלינדער פּאַיאַץ

רינג-קאמפען אין צירק

די פרייטאָגדיגע רינג-קאַמפּען אין צירק האָבען געגעבען פאָלגענדע רעזולטאַטען: דער יודישער אַטלעט קראַוזער, וועלכער האָט זיך שוין ערוואָרבען די סימפּאַטיע פון גאַנצען עולם האָט אין דער דריטער מינוט בעזיגט דעם ליטווינער לעל קאַיס, פּינעצקי האָט רעמיזירט מיט שטיבאָרן, סאַסאַרסקי האָט בעזיגט קרומינען, שטשערבינסקי האָט בעזיגט שפּיטוואַטשעק און פּאַשאַוו — לופּפּאַן.

די שבתדיגע קאַמפּען האָבען געגעבען פאָלגענדע רעזולטאַטען: אין דער ערשטער פּאָר האָבען געקעמפּט, דער קעניג פון די נעלסאָנען פּינעצקי מיט דעם וועלט-מייסטער יאַגאַ נאָך 20 מינוט בלייבט דער קאַמף אָהן רעזולטאַט.

אין דער צווייטער פּאָר קעמפען: דער נייער יודישער אַטלעט קרויזער מיט דעם ברוטאַלען סאָקאָוו. דער יודישער אַטלעט ווייזט אַרויס אַ שיינע טעכניק און קעמפט זעהר שעהן. דאַגעגען דער צווייטער קעמפט זעהר ברוטאַל און אין געוויסע מאָמענטען בענוצט ער זיך מיט נישט דערלויבטע גריפען און שלאָגט דאָס העלמט איהם אָבער גאַנץ ווייניג, אין דער 14 מינוט לייגט קרויזער אוועק סוראַקין מיט אַ מורעטעט: אויף ביידע לאָפּאַטקעס: די דריטע פּאָר קעמפען דעציזירענד סאַמאַרסקי—לופּאַ. דער צוט לער לופּאַ כאַפּט סאַמאַרסקין אויף אַ דאָפּעל-נעלסאָן און שלאָגט איהם מיט'ן קאָפּ אין דער ערד וואָס עס איז נישט דערלויבט, ווערט דער זיג אָנערקענט סאַמאַרסקין. אין דער פערטער פּאָר קעמפען דעצידירענד; דער יודישער גבור פּאַשאַף מיט'ן מייסטער פון בערלין שטיינקע, אין דער 34 מינוט לעגט פּאַשאַוו אוועק זיין געגנער אויף ביידע לאָפּאַטקעס.

די לעצטע פּאָר קעמפען דעצידירענד: שטשערבינסקי מיטן ברוטאַלען ווייגורא, אין דער 14 מינוט בעזיגט שטשערבינסקי זיין געגנער.

היינט קעמפען קרויזער — קרימין: (דעצידירענד) פּאַשאַף — ווייגורא. פּינעצקי-לופּאַ (דעצידירענד) שטשערבינסקי-סידאַקאָוו; און שפּיטוואַטשעק סאַמאַרסקי: (דעצידירענד).

זגערזשער 17 יוד. פאלקס-טעאטער זגערזשער 17

נוצט אויס די געלעגענהייט פון 50 גר. ביז 1.50 זל.

היינט זונטאָג, 19 יולי, 9 אָוונט, מיט'ן אַנטייל פון גוט-בעקאַנטען ליבלינג פון לאָדזער פּובליקום האַררי אַרידעל ווי אויך דער בעליבטער אַרטיסט אַ. קאַלינסקי א. א.

ווערט אויסגעפיהרט די זעהר שפּאַנענדע פּיעס:

„פרוי-מענש-טייוועל"

מעלאָדראַמע אין 3 אַקטען מיט געזאַנג.

נאָך דער פאָרשטעלונג אַ גרויסער דיווערטיסמענט א. נ. „מאַראַטאָריום".

אָרקעסטער פון אָרט-טעאַטער. בילעטען צו בעקומען היינט פון 4 אַ זייגער ביי דער קאַסע.

אונגארישער רב זיצט 6 חדשים אין טורמע
פאר סטראשען צו דערשיסען דעם מונקאטשער רבי'ן

(פון אונזער קארעספאנדענט)

עדענבורג איז א היבשע יודישע שטאט. זי ליגט הארט ביי דער גרעניץ צווישען עסטרייך און אונגארן, אין דעם זאגענאנטען „בורגענלאנד". די שטאט געהערט איצט צו אונגארן.

אין עדינבורג איז איצט פארגעקומען א גרויסע מלחמה צווישען פרומע יודען.

אין עדינבורג איז מיט א שטיק צייט צוריק געשטארבען דער דארטיגער רב, ר' משה גרינוואלד. זיין באכפאלגער האט געזאלט זיין דעם פערשטארבענעם רב'ס זוהן, מלכיאל גרינוואלד. האבען אבער עדינבורגער באלעבאטים נישט געוואלט מלכיאל גרינוואלד פאר א רב, ווייל ער וואוינט אין וויען, און ווייל ער איז א שטיקעל שרייבער.

וואס שרייבט ער?

הויפטזעכליך, ווי ער האט אליין דערצעהלט אין געריכט ביי זיין פראצעס, שרייבט ער בריף צו זיינע פיינד. פאר איין בריף אזא איז ער, נעבעך, אפגעזעסען זעקס מאנאטען אין טורמע.

האבען זיך עדינבורגער יודען, אלוא, אויסגעקליבען אן'אנדער רב, ר' שמעון פאזען.

ר' מלכיאל גרינוואלדס אנהענגער האבען אבער אויך נישט געשוויגען. זיי האבען געגרינדעט אן'אייגענע פארטיי מיט אן'אייגענעם בית־המדרש און האבען בעקעמפט דעם פרעמדען רב. די גרינוואלד־פארטיי האט באיקאטירט דעם רב.

עדינבורג איז געגאנגען אויף רעדלעך.

אנגעפיהרט די מלחמה געגען דעם פערשטארבענעם רב'ס זוהן, ר' מלכיאל גרינוואלד, האט נישט קיין אנדערער, ווי דער בעקאנטער גוטער יוד, ר' אליעזר שאפירא, פון מונקאטש. טשעכא־סלאוואקיען. דער מונקאטשער רבי איז בעקאנט צוליב דער מלחמה, וועלכע ער פיהרט שוין יאהרען־לאנג געגען דעם בעלזער רבי פון גאליציען און געגען די בעלזער חסידים. די מלחמה איז טאקע גאר א געפיהרליכע. מען האקט קעפ, מען לעגט זיך אין הרם געגענזייטיג. און איין צד וויל דעם אנדערן צד עוקר מן השורש זיין.

ר' מלכיאל גרינוואלד האט זיך דעמאלט געפונען אין וויען (עדינבורג ליגט צוויי שטונדען רייזע פון וויען). דערהערט, אז דער מונקאטשער האט געשטעלט זיין פערשטארבענעם פאטער, נעהמט ער און שרייבט אן א בריף צום מונקאטשער צדיק, אז דער רבי זאל, למען השם, שנעל אפזאגען ווידוי, ווייל ער, מלכיאל גרינוואלד, איילט זיך צו קומען און איהם אוועקלייגען א טויטען. דאס, — שרייבט ער ווייטער אין דעם בריף, — וועט זיין די גרעסטע מצוה, וואס ער, ר' מלכיאל, קאן טון. ער האפט, אז זיין ליבער באמען וועט איהם גאנץ בעזונדערס בעלוינען מיט כל טוב דערפאר, וואס ער וועט דעם מונקאטשער צדיק אריבערפעקלען אויף יענער וועלט.

געוויס מיינט דאס סטראשען מיט מארד.

אבער ווארשיינליך איז דער בריף געשריבען געווארען אין שרעקליכער אויפרעגונג, און דער בריף־שרייבער האט אליין נישט געוואוסט, וואס ער שרייבט, דער מונקאטשער צדיק האט אבער נישט געהאט קיין איינזעהעניש. ער האט איבערגעגעבען דעם בריף צו דער פאליציי. און ר' מלכיאל גרינוואלד איז ארעסטירט געווארען.

מען האט געמאכט אן'אונטערזוכונג אין זיין וואוינונג, און מען האט געפונען ביי איהם א געלאדענעם רעוואלווער.

ער איז אפגעזעסען, נעבעך, זעקס מאנאטען, אין טורמע אין וויען. אזוי לאנג האט געדויערט די אונטערזוכונג געגען איהם.

ר' מלכיאל גרינוואלד איז א בעקאנטער טיפ אין וויען. איך קאן איהם פון זעהען, ווי געזאגט, איז ער א שטיקעל שרייבער, ער פערפאסט פירושים אויף רעליגיעזע ספרים און אינטערעסירט זיך מיט רעליגיעזע ארגאניזאציעס. ער איז א רויטער, מיט א רויטער בארד און פיאות און א שטיקעל פאנטאזיאר.

— וואס איז איך איינגעפאלען? — זאגט צו איהם דער ריכטער ביי זיין פראצעס, — ווי קאנט איהר סטראשען א מענש מיט מארד?

— איך האב עס נישט געמיינט ערנסט. ביי יודען, — זאגט ער, — אז מען קריגט זיך, איז א מנהג, אריינצוזאגען: „איך וועל אייך דורס זיין", „איך וועל אייך ממית'ן", „איך וועל אייך קוילענען"... אבער מען מיינט עס נישט אין ערנסט. עס איז נישט קיין ווירקליכער מארד־סטראשונעק. עס איז בלויז געקריגט זיך.

— איהר האט דאך אבער געשריבען אין דעם בריף, אז דער רבי זאל אפזאגען ווידוי, און, אז איהר וועט איהם אריבערפעקלען אויף יענער וועלט און, אז דאס איז נאך א גרויסע מצוה, — בעמערקט דער ריכטער.

— דאס איז אויך בלויז אזא „רעדענסארט", — ענטפערט דער אנגעקלאגטער, — איך בין געוועזען, — זאגט ער, — שרעקליך אויפגעבראכט אויפ'ן רבי'ן, ווייל ער האט געשאלטען מיין טויטען פאטער, דעם בעריהמטען עדינבורגער רב, האב איך דעם רבי'ן אויסגעזאגט.

— נו, און דער רעוואלווער? מען האט דאך ביי אייך געפונען א געלאדענעם רעוואלווער, — זאגט דער ריכטער. — ווי קומט צו א פרומען יוד מיט א בארד און פיאות, א רב'ס א זוהן, א געלאדענער רעוואלווער?

ר' מלכיאל גרינוואלד דערצעהלט דעם ריכטער, אז דעם רעוואלווער האט ער נאך פון די פאגראם־צייטען. דעמאלט, צוריק מיט 10—12 יאהר, ווען אין אונגארן זענען פארגעקומען פאגראמען אויף יודען, האבען אל יודישע יונגעלייט געבילדעט א זעלבסט־שוץ און געטראגען ביי זיך רעוואלווערען, אום זיך צו פערטיידיגען געגען די פאגראמשטשיקעס.

דער ריכטער האט געגלויבט די פערענטפערונג וועגען דעם רעוואלווער. אבער פאר דעם בריף, מיט דעם מארד־סטראשונעק צום מונקאטשער גוטען יוד, איז ר' מלכיאל גרינוואלד פערורטיילט געווארען צו זעקס מאנאטען טורמע.

די שטראף איז ער שוין אפגעזעסען אין אונטערזוכונגס־ארעסט, אזוי אז ער איז איצט ארויסגעלאזען געווארען פריי.

א. מ—ף.

אימיגראציע קיין קאנאדע פאלט אויף 78 פראצענט

אטטאווא (יטא.) די אימיגראציע קיין קאנאדע פאר די לעצטע 2 חדשים איז מיט 78 פראצ. קלענער ווי אין די זעלבע צוויי חדשים פון פאריגען יאהר.

אין מאי און יוני 1930 זענען אין קאנאדע אריינגעקומען 17,410 אימיגראנטען. דאס יאהר האבען איינגעוואנדערט אין משך פון די 2 חדשים בלויז 3816 אימיגראנטען.

גרויסע שאדענס פון א שטורם אין דער חלוצים־פארמע אין בולגאריען

סאפיא. (י.ט.א.) דער האגעל און שטורם, וואס איז אדורך איבער דרום־בולגאריען האט פערניכטעט דריי־פערטעל פון די פלאנצונגען פון דער איינציגער חלוצישער פארמע אין בולגאריען הינטער דער שטאט פאזארדזשיק. דער שאדען בעטרעפט העכער 100,000 לעוואס. אין דער טערמע ארבייטען 20 חלוצים. די ציוניסטישע ארגאניזאציע אין בולגאריען איז צוגעטרעטען צו א הילפס־אקציע פאר דער חלוצישער פארמע.

פילניאק לייקענט, אז ער איז אנ'אנטיסעמיט

ניו־יארק, (יט"א) די בעשולדיגונג, וואס מאקסים גארקי האט נישט לאנג צוריק געמאכט אין דעם סאוויעטישען רעגירונגס־ארגאן "איזוועסטיא" אז דער בעוואוסטער סאוויעטישער שריפטשטעלער באריס פילניאק, וואס געפינט זיך איצט אין אמעריקא, האט ארויסגעוויזען אנטיסעמיטישע בייגונגען אין געוויסע זיינע ווערק, איז קאטעגאריש אפגעלייקענט געווארען דורך פילניאק אין א געשפרעך מיט דעם פארשטעהער פון דער יודישער טעלעגראפען־אגענטור.

איך בין שטארק איבערראשט געווארען ווען איך האב געלייענט דעם יט"א־בעריכט פון מאסקווע, אז גארקי ווארפט מיר פאר אנטיסעמיטיזם. — האט ה' פילניאק ערקלערט. נישט נאר וואס איך בין ווייט פון אנטיסעמיטיזם, נאר איך האב די גרעסטע בעגייסטערונג פאר'ן יודישען פאלק, וואס האט ארויסגעגעבען אזוי פיל גענιאלע מענשען, אנהויבענדיג פון קריסטוס ביז קארל מארקס. אויסער דעם שטאם איך אליין פון יודען, מיין באבע איז געווען א יודישע פרוי, איך קען נישט פערשטעהן.

האט ווייטער ערקלערט פילניאק אויף וואס גארקי שטיצט זיין בעשולדיגונג. עס האט געמוזט פארקומען עפעס א מיספערשטענדניש. ווען איך וועל צוריקקומען אינגיכען קיין רוסלאנד דאן וועל איך בעמיהען אויפצוקלער'ען די זאך. אבער איך וויל שוין איצט קלאהר מאכען, אז נישט נאר, וואס איך האב גארנישט געשריבען, וואס קען בעצייכענט ווערען אלס אנטיסעמיטיש, נאר פערקעהרט, מיינע צוויי ביכער וואס איך האב געשריבען אויף יודישע טעמעס, זענען איבערזעצט געווארען, אין יודיש און העבראיש און זענען געלויבט געווארען דורך דער יודישער קריטיק.

איינעם פון די דאזיגע ביכער, ארץ־ישראל איז ווי איך הער, זעהר פאפולער אין פאלעסטינא, האט פילניאק ערקלערט צום סוף.

—=:O:=—

וועגען דער ווירטשאפטליכער לאגע פון פוילישען יודענטום

בערלין, (י. ט. א.) ביים בעקאנטען יודישען עקאנאמיסט ד"ר יעקב לעשטשינסקי איז פארגעקומען אנ'אויפנאהמע לכבוד דעם הויפט־רעדאקטאר פון ניו־יארקער „פארווערטס" אב. קאהאן, וועלכער ווייל'ט איצט אין בערלין. אין דער אויפנאהמע האבען זיך בעטייליגט פראפ. דובנאוו, פראפ. פראנקפורט, ד"ר יוליוס ברוצקוס, ד"ר טשעריקאווער און אנדערע.

ד"ר לעשטשינסקי האט געשילדערט די לאגע פון פוילישען יודענטום און האט אנגעוויזען אויף'ן געפאהר פון אונטערגאנג פון דעם וויכטיגסטען טייל פון יודישען פאלק, אויב עס וועלען ווייטער ווירקען די צערשטערונג און ארויסשטויס־פראצעסען פון יודישען לעבען אין פוילען. עס איז אנגעוויזען געווארען אויף דער נויטווענדיגקייט צו זאמלען די נויטיגע מאטעריאלען. כדי אויפצופאדערן די יודען אויף דער גאנצער וועלט און בעזונדערס די אמעריקאנער יודען צו קומען צו הילף דעם פוילישען יודענטום.

לעהרער־קאנפערענץ בעשליסט צו עפענען אנ'עקספערימענטאלע העבראישע שולע

ניו־יארק, (יטא) די התאחדות מורים עברים" האט דא אבגעהאלטען איהר פירטע יעהרליכע קאנפערענץ, עס זענען אנגענומען געווארען א ריהע וויכטיגע בעשלוסען, וועלכע האבען א גרויסע בעדייטונג פאר'ן יודישען חנוך אין אמעריקא.

ערשטענס איז בעשלאסען געווארען, אז דעם קומענדיגען סעפטעמבער עפענט די התאחדות מורים עברים אנ'עקספערימענטאלע העבראאישע שול, די ערשטע פון דעם מין אין אמעריקא, אין דער שול וועלען בענוצט ווערען די נייעסטע פעדאגאגישע מעטאדען. צווייטענס נעמט אויך איבער די התאחדות א צאהל עקזיסטירענדע העבראאישע שולען אין ניו־יארק. אין אלע שולען, וואס וועלען שטעהן אונטער'ן אויפזיכט פון לעהרער פערבאנד, וועט אנגעווענדעט ווערען אנ'איינהייטליכער סיסטעם און עס וועט אדורכגעפיהרט ווערען אנ'איינהייטליכער לערן־פראגראם. א ראט פון בעקאנטע פעדאגאגען ארבייט שוין אויס דעם סדר הלמודים.

דאס וועט פאקטיש לעגען דעם פונדאמענט פאר א פעראייניגטער העבראאישען שול־וועזען אין אמעריקא.

150 אמעריקאנער מיטלשטאנד־עולים אפגעפאהרען קיין א"י

ניו־יארק, (יט"א) בערך 150 יודישע פרויען און מענער זענען אבגעפאהרען אויפ'ן שיף „פראווידענט" קיין ארץ־ישראל כדי זיך דארט צו בעזעצען. דאס איז די גרעסטע גרופע פון מיטעלשטאנד עולים, וועלכע איז ווען עס איז אבגעפאהרען קיין א"י. די עולים האבען מיטגענומען א געמיינזאמען קאפיטאל פון אנ'ערך א האלבען מיליאן דאלאר, כדי איהם צו אינוועסטירען אין פערשידענע א"י־אונטערנעמונגען. די עולים האט בעגלייט צו דער שיף א גרויסער עולם צוו. אנד. אויך פיל בעקאנטע ציוניסטישע פערזענליכקייטען.

היינט און פאלג. טעג!

דער גענιאלער קאמיקער פון עקראן

Buster KEATON

אין זיין בעסטער קלאנג־זינגענדער קרעאציע אלס

אימפרעסאריא

טויזענט און איין פאסירונג, שטענדיג טויזעניגען מענש, וועלכער דערטרעהט אלעמען ביז טרעהרען.

אין די איבריגע ראלן: Anita Page

Robert Montgomery.

אויסער'ן פראגראם: די פרעכטיגע קאמעדיע א.נ. „ים־העלדן" מיט די בער. קאמיקער LAUREL i HARDY

אנהויב אין נעוועהנליכע טעג 5 נאכמיטאג שבת, זונטאג און יום־טוב 2.30 ביימאג

פאפולערע פרייזע.

דער זאל איז מעכאניש ווענטילירט.

מערקווירדיגע פאסירונג
מיט א ווארשאווער יודיש פריילין אין ווילנא

די ווילנער קרימינאל־פאליציי פארשט איצט א געשיכטע מיט א ווארשעווער יודישע פריילין שולמית בירסקי.

די געשיכטע בעשטייט אין פאלגענדעס:

מיט א קורצער צייט צוריק האט דער ווילנער אויספארשונגס־אמט דערהאלטען א טעלעפאנא־גראם פון ווארשע וועגען דער רעטונגזלהאפטער פערשווינדונג פון דער יודישער פריילין שולמית בירסקי, וועלכע דארף זיך געפינען אין ווילנע.

שולמית בירסקי האט געארבייט אלס אנגעשטעלטע אין א ביורא אין ווארשע אויף פראגע. אין ביורא האט זי זיך בעקאנט מיט'ן יודישען יונגענמאן, וועלכער איז איהר שטארק געפעלען געווארען. דער יונגערמאן האט געמאכט אויף איהר א גוטען איינדרוק און האט זיך אנגעהויבען מיט איהם אפט בעגעגענען. אויף איינער פון די בעגעגענישען האט ער איהר בעקאנט מיט א קריסטליכען יונגנמאן, וועלכער האט פאר דער פריילין בירסקי אויך נישט געמאכט קיין קאמפלימענטען.

דער יונגערמאן האט זפרוויל צוגערעדט די פריילין זי זאל ארויספאהרען מיט איהם קיין ווילנע, וואו ער האט אן'אייגען הויז און ער וועט איהר דא איינארדענען.

שולמית בירסקי האט אין איין שיינעם פריהמארגען בשתיקה פערלאזען איהר שטוב צוגענומען איהרע זאכען און איז ארויסגעפאהרען קיין ווילנע צוזאמען מיט איהר בעקאנטען.

אנקומענדיג אויפ'ן ווילנער וואקזאל האט די פריילין בעמערקט, אז דא האט אויף זיי אפגעווארט דער קריסטליכער בעקאנטער ראמאן ס., וועלכער האט זיי בעגלייט אויף אנטאקאל, וואו דער יודישער יונגערמאן האט פאר איהר געדונגען א צימער ס'האט זיך ארויסגעוויזען, אז דעם צימער האט ער געדונגען אין ראמאן ס. וואוינונג. אין ווילנע גופא האט זי אבער אלץ זעלטענער געזעהען דער יודישער יונגערמאן, דאגעגען איז ראמאן ס. נישט אפגעטראטען פון איהר אויף א טריט און געגומען צורעדען זי זאל זיך שמדן און מיט איהם חתונה האבען. שולמית האט געגומען חושד זיין, אז דא איז עפעס נישט גלאטיג. זי האט זיך קאטעגאריש ענטזאגט צו שמד'ן זיך און געגומען פאדערען ער זאל אפגעפינען דעם יודישען יונגענמאן, וועלכער האט זי צוגעזאגט איינצואָרדנען און אפשיקען איהר צוריק קיין ווארשע.

דעם זעלבען טאג איז דער יודישער יונגערמאן געקומען מאכען פערשידענע דראהונגען און דערקלערט, אז אויב זי וועט נישט ווערען ראמאנס געליבטע, וועט ער איהר מיט געוואלד אפפיהרען אין א שאנד־הויז.

דערהערענדיג אזעלכע דבורים, האט שולמית פערשטאנען איהר לאגע זי האט געשוויגען. אין מיטען נאכט אבער האט זי געעפענט דאס פענסטער פון איהר פערשלאסענעם צימער, וועלכער האט זיך געפונען אויפ'ן צווייטען גארן און אויף דער וואסער־ריגע אראפגעלאזט זיך אויף דער ערד. מיט די לעצטע כוחות האט זי גענומען לויפען אין דער ריכטונג פון שטאט.

אויפ'ן וועג האט איהר פערהאלטען א פאליצייאנט און אפגעפיהרט אין קאמיסאריאט. דארט האט זיך ארויסגעוויזען, אז דאס איז די לאנג־געזוכטע פערשוואונדענע ווארשעווער פרל. שולמית ב.

שולמית איז אפגעשיקט געווארען קיין ווארשע און וועגען דער גאנצער רעטזעלהאפטער געשיכטע, ווערט געפיהרט אנ'אויספארשונג.

—=:)O(:=—

די צארישע פאמיליע אין טאבאלסק

בעשרייבונג פון די לעצטע טעג פון זייער לעבען

אלס הויפט־קאמיסאר צו בעוואכען די קייזער־ליכע פאמיליע אין טאבאלסק האט קערענסקי בע־שטימט דעם בעוואוסטען אלטען רעוואלוציאנער וואַ־סילי פאנקראטאוו, א געוועזענער מיטגליד פון דער רעוואלוציאנערער פארטיי „נאראדנאיא וואליא“, וועלכער איז צוזאמען מיט וועראַ פיגנער, הערמאן לאפאטין, ניקאלאי מאראזאוו אפגעזעסען פערצעהן יאהר אין דער שרעקליכער שליסעלבורגער פעסטונג. פאנקראטאוו איז ארויס אין שליסעלבורגער פעס־טונג מיט זיבען יאהר פריהער פון וועראַ פיגנער, און אין יאהר 1905 האט ער ווידער געשפילט א זעהר וויכטיגע ראלע אין דעם בעריהמטען מאסק־ווער אויפשטאנד, דעמאלט שוין אלס מיטגליד פון דער פארטיי סאציאליסטען־רעוואלוציאנערען.

פאנקראטאוו איז אוועקגעפארען קיין טאַ־באלסק. אנגעקומען אהין איז ער דעם ערשטען סעפ־טעמבער, און אויף מארגען איז ער גלייך אוועקאין דעם גובערנאטארס הויז, וואו דעם צארס פאמיליע האט געוואוינט. בישט וועלענדיג שטערען דעם אנ־גענומענעם עטיקעט, האט פאנקראטאוו זיך געווענ־דעט צו ניקאלאי׳ס קאמערדינער, אז ער זאל מעלדען דעם געוועזענעם צאר, אז דער קאמיסאר פון דער צייטווייליגער רעגירונג איז נאר וואס אנגעקומען פון פעטראגראד און אז ער וויל איהם זעהן. דער קאַ־מערדינער איז גלייך אוועק צו ניקאלאיען אין קאבינעט, און אין א מינוט ארום האט זיך בעוויזען ניקאלאי אליין ער איז אנגעקומען צו פאנ־קראטאוו׳ן, איהם געגעבען די האנט און האט איהם ווארים בעגריסט.

— וואס מאכט אלעקסאנדער פיאדאראוויטש קערענסקי? — האט ניקאלאי געפרעגט.

„און אין דער פראזע — שרייבט פאנקראטאוו — האט זיך געפיהלט אנ׳אמת׳ע אויפריכטיגקייט, פערבינדן מיט א סימפאטיע און זאגאר א דאנק־בארקייט.

פאנקראטאוו האט קורץ געענטפערט אויף דער פראגע און האט זיך נאכגעפרעגט ביים געוועזענעם צאר אויף זיין געזונד און וואס עס מאכט זיין פא־מיליע.

— גאט צו דאנקען, — האט שמייכלענדיג גע־ענטפערט ניקאלאי.

„די גאנצע צייט פון אונזער געשפרעך, שרייבט פאנקראטאוו, האט דער געוועזענער צאר געהאלטען אין איין שמייכלען.

— נו, ווי האט איהר זיך דא עפיס איינגעאר־דענט! — האט פאנקראטאוו געפרעגט.

— נישט שלעכט, אבוואהל עס זענען פער־האן איניגע אונבעקוועמליכקייטען, האט דער גע־וועזענער צאר געענטפערט: — ווארום צ. ב. לאזט מען אונז נישט געהן אין קלויסטער ארער שפאצירען איבער׳ן שטאט? צי דען האט מען מורא, אז איך וועל אנטלויפען? איך וועל קיינמאל נישט פערלאזען מיין פאמיליע.

— איך דענק, אז אזא פערווף וואלט באך פער־ערגערט אייער לאגע און די לאגע פון אייער פאַ־מיליע, — האט פאנקראטאוו געענטפערט: — אין קלויסטער וועט מען אייך קענען פיהרען. אויף דעם האב איך אנ׳ערלויבניש. וואס איז שייך אייער פערלאנג, אז מען זאל אייך ערלויבען שפאצירען אי־בער׳ן שטאט, צווייפעל איך, צי דאס איז דערווייל מעגליך.

— ווארום? האט ניקאלאי געפרעגט.

דערפאר, וואס דערווייל האב איך קיין מאכט נישט צו ערלויבען אייך אזא זאך. מען מוז פריהער אויסטפארשען די ארומיגע בעדינגונגען און דאן ווע־לען מיר זעהען, וואס מען קאן טון — האט פאנק־ראטאוו געענטפערט.

„ווי אזוי פיהלט זיך דער געוועזענער זעלבסט־הערשער, דער אימפעראטאר פון דער גרעסטער מלוכה, דער אונבעגרעניצטער צאר אין אט דער מיעד אומגעבונג? האב איך נישט ווילענדיג א טראכט געטון, אין דער אנוועזענהייט פון פרעמדע מענשען האלט ער זיך אזוי רוהיג, פונקט ווי די דאזיגע אומגעבונג וואלט נישט געווען פערבונדען פאר איהם מיט אזויפיל שווערע איבערלעבונגען. יא, דער שיקזאל פון מענשען איז א רעטעניש! פער־שידענע געדאנקען האבען זיך געפלאנטערט אין מיין מוח, ווען ניקאלאי אלעקסאנדראוויטש האט פלוצלונג געעפענט די טיר און האט מיך איינגע־לאדען אריינצוקומען אין א צווייטען צימער:

— ביטע, הער קאמיסאר.

„איך בין אריין אין א גרויסען זאל און האב דערזעהן פאר זיך א בילד, פאר וועלכען איך בין פערציטערט געווארען:

די גאנצע פאמיליע פון געוועזענעם צאר האט זיך אויסגעשטעלט אין איין רייה אין דער לענג, פונקט ווי סאלדאטען אויף א מיליטערישען פאראד. בעהנטער צום אריינגאנג אין זאל איז געשטאנען אלעקסאנדרא פיאדאראוונא (די צאריצע). נעבען איהר אלעקסעי (דעם צארס יורש) און דערנאך די פיר טעכטער.

„וואס איז דאס, א דעמאנסטראציע? איז מיר דורכגעלאפען אין קאפ א געדאנק און איך האב זיך שטארק פערלוירען. אזוי שטעלט מען דאך אויס אין די טורמעס די ארעסטאנטען, ווען באטשאלסטווא דארף דורכגעהן. אבער איך האב שנעל פערטריבען פון זיך דעם דאזיגען געדאנק און האב זיך גענומען בעקענען מיט אלע מיטגלידער פון דער פאמיליע.

„אלעקסאנדרא פיאדאראוונא און די קינדער האַ־בען קורץ געענטפערט אויף מיינע בעגריסונגען און אויף אלע פראגען. די צאריצא האט די רוסישע ווערטער ארויסגערעדט מיט א שטארקען דייטשען אקצענט. עס איז געווען קענטיג, אז עס איז איהר געווען שווער צו רעדען רוסיש. די קינדער אבער האבען אלע גערעדט רוסיש אויסגעצייכענט“.

— ווי פיהלט איהר אין געזונד, אלעקסעי ניקאלאיעוויטש? — האב איך זיך געווענדעט צום געוועזענעם נאסלעדניק.

— גוט, א דאנק.

— איהר זייט אין סיביר נאך קיינמאל נישט געווען? — האב איך זיך געווענדעט צו די טעכ־טער פון געוועזענעם צאר.

— ניין! — האבען זיי אלע געענטפערט.

— גארנישט אזוי שרעקליך, ווי פיל דערצעה־לען וועגען סיביר. דער קלימאט דא איז א גוטער, דער וועטער א וואונדערבארער — האט זיך אריינ־געמישט אין געשפרעך ניקאלאי אלעקסאנדראוויטש (דער צאר); כמעט די גאנצע צייט האבען מיר דא זוניגע טעג....

„איך ווייס נישט“, שרייבט פאנקראטאוו, „וואס פאר אנ׳איינדרוק איך האב געמאכט אויף זיי, נאר וואס איז שייך מיר, איז דער ערשטער איינ־דרוק, וועלכען איך האב ארויסגעטראגען, געווען, דער, אז ווען די דאזיגע פאמיליע וואלט געלעבט אין אנ׳אנדער אומגעבונג און נישט אין דער אט־מאספערע פון קייזערליכען הויף מיט די אונענד־ליכע צערעמאניעס און עטיקעטען, וואס פער־טעמפען דעם מוח און טויטען אפ די געזונדטע געפיהלען, וואלטען פון זיי געקענט ארויסקומען גאר אנדערע מענשען, אויטער, נאטירליך, אלעקסאנדרא פיאדאראוונא (די צאריצא). זי האט אויף מיר גע־מאכט א גאנץ בעזונדערען איינדרוק, און איהר האב איך גלייך דערפיהלט עטוואס אזוינס, וואס איז דורכאויס פרעמד דער רוסישער פרוי“.

די בעפעלקערונג פון טאבאלסק, דערצעהלט פאנקראטאוו, האט זיך גאנץ נאטירליך שטארק אינ־טערעסירט מיט׳ן צארס פאמיליע. איידער עס זע־נען אנגעקומען די ווינטערדיגע קעלטען, פלעגען פיל איינוואוינער פון שטאט קומען אנקוקען דעם צארס פאמיליע אויפ׳ן באלקאן פון גובערנאטארס הויז. אין א שעהנעם וועטער פלעגט די גאנצע פאמיליע, געוועהנליך נאך מיטאג, ארויס אויפ׳ן באלקאן, פון וואנען מען האט געקענט זעהן דעם שטאטישען פארק און אויך דעם שעהנסטען טייל פון שטאט. די איינוואוינער פון שטאט פלעגען מיט גרויס נייגעריגקייט בעטראכטען יעדען איינציגען מיטגליד פון צארס פאמיליע. די טאבאלסקער וויי־בער און מיידלעך האבען זיך איבערהויפט נישט געקענט אפוואונדערען פון דעם, וואס דעם צארס טעכטער געהן געשוירען ווי יונגלעך, אלעקסאנדרא פיאדאראוונא פלעגט געוועהנליך זיצען אויפ׳ן באל־קאן און שטענדיג אדער עפעס נייהען אדער שטרי־קען. זעלטענער פון אלעמען פלעגט אויפ׳ן באל־קאן ארויסקומען ניקאלאי אליין.

אפט פלעגט ער שטונדען־לאנג ארומשפאצירען איבער׳ן הויף אייבער אליין, אדער מיט די טעכ־טער אלעקסאנדרא פיאדראוונא איז אין דער היני־זיכט געווען פונקט דער היפך פון איהם. זי פלעגט מעהרסטענטיילס זיצען אויף אנ׳ארט און פלעגט זעהר זעלטען שפאצירען מיט די קינדער. זי פלעגט איבערהויפט זעהר ווייניג פערברענגען מיט מענ־שען. אין דער צייט, ווען ניקאלאי פלעגט געהן און אייבפאך שמועסען מיט יעדען איינעם פון די דינער, פלעגט אלעקסאנדרא פיאדראוונא זעלטען ווען ארויסרעדען א ווארט מיט זיי. זי האט זיך אינטערעסירט בלויז מיט די הינער און קאטשקעס, וואס האבען זיך געפונען אויפ׳ן הינטערשטען הויף.

דארט האט זי זיך געפיהלט פרייער, דארט האט פאנקראטאוו נישט איינמאל מיט איהר גע־שמועסט, אבער אויך שטענדיג כמעט נאר וועגען הינער און קאטשקעס.

איין טאג האט ניקאלאי איינגעלאדען פאנ־קראטאוון צו זיך. און ווען פאנקראטאוו איז גע־קומען, האט ער זיך פאר איהם ענטשולדיגט, וואס ער האט איהם בעאונרוהיגט און האט זיך גע־ווענדעט צו איהם מיט א ביטע, אז מען זאל איהם ערלויבען בעקוקען די שטאט.

— וואס האט איהר מורא? — האט ניקאלאי געזאגט.

— איך האב אויף דעם נישט קיין ערלויבניש פון דער צייטווייליגער רעגירונג, — האט פאנקראַ־טאוו געענטפערט. — א חוץ דעם זענען פארהאן אנדערע אורזאכען.

— ווען־זשע וועט מען אונז געבען די דאזיגע ערלויבניש? אונז איז אינטערעסאנט צו בעקו־קען די שטאט, די קלויסטערס, דאס איז דאך אַנ־אלטע שטאט, א היסטארישע....

— איהר זייט, דאכט זיך, דא אמאל געווען? — האט פאנקראטאוו א פרעג געטון ביי ניקאלאיען.

— נאר פערבייפאהרענדיג... עטליכע שטונדען.

— האט עפעס אזוי ווי אהן חשק געענטפערט דער געוועזענער צאר.

(ווי אזוי ניקאלאי מיט זיין פאמיליע זענען געווארען דערה׳רג׳עט, וועט דערצעהלט ווערען אין א קומענדיגען ארטיקעל).

———:[o]:———

בעמערקענסווערטער ארטיקעל פון דער אראבישער צייטונג „אלהאיט“

די רעגירונג קויפט און פערקויפט אראבישע טוער

ירושלים (יט״א) די אראבישע צייטונג „אל האי אט“ פערעפענטליכט אנ׳העכסט בעמערקענ־סווערטען ארטיקעל, אין וועלכען עס ווערט מאַר־געווארפען דער רעגירונג, אז זי קויפט און פער־קויפט אראבישע פאליטישע טוער. די דאזיגע טוער שרייבט די אראבישע צייטונג — האנדלען לויט דער אנרעגונג פון דער רעגירונג, ווען די רעגירונג הייסט זיי אטאקירען דעם ציוניזם, גרייפען זיי אן, ווען די רעגירונג הייסט לאזען צו רוה דעם ציוניזם, זיצען זיי שטיל.

די רעגירונג שרייבט „אל הא אט“, ערלויבט די אראבער בעקעמפען דעם ציוניזם בלויז אין געוויסע גרענעצען. די רעגירונג וועט אבער נישט ערלויבען צו צושמעטערען דעם ציוניזם, ווייל ער איז איהר נויטיג פאר איהרע צוועקען.

די רעגירונג וועט אויך נישט דערלאזען צו א דערגרענטערונג צווישען יודען און אראבער, ווייל דאס איז פאר איהר נישט בעקוועם. מען דארף דערביי אפען ערקלערען, אז די איצטיגע בעדינגונגען ערלויבען נישט צו קומען צו א פערשטענדיגונג מיט די יודען, בעמערקט די אראבישע צייטונג.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE
ZIELONA 6.
Telefon 12-333
tel. 12-333
tel. 12-333
ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פלוצימדיגע פארפאלען צו יעדער צייט ביי טאג און ביי נאכט ווי אויך אין אלע אקושעריע און גינעקאלאגישע הילף.

(64

ר. איזראעל

ליבע און טויט

סענסאציאנ. טראגישער ראמאן פון לאדזשער לעבען

— סאניע, זאג שנעלער, וואו איז דאס קינד?

— דאס קינד פערקויפט.

— וואס רעדסטו, צי ביזטו בכלל פון זינען אַ־ראפ? רעדט צו מיר קלאר, אז איך זאל פערשטעהן, אז איך זאל וויסען, וואס ס׳איז פארגעקומען.

— איך בין נישט פון זינען אראפ, אזוי איז עס, ווי איך זאג אייך. איך האב דאס קינד פער־קויפט.

— ווי אזוי? ווענען? וואו?

דאס ערשטע מאל אין זיין לעבען אפשר איז נירענבערג געוועהן אויף אנ׳אמת אויפגערעגט, אויף אנ׳אמת איבערגענומען מיט א מענשליכען געפיהל, א געפיהל פון א פאטער צו זיין קינד.

— איך בין געווען אומגליקליך, איך בין געווען עלענד, איך האב קיינעם נישט געהאט אויף דער וועלט, וואס האב איך בעדארפט טון?

— פארוואס האסט דו מיר נישט געזאגט? איך האב דאך געהאט א רעכט דערויף.

— איך האב געהאט וועגען אייך א זעהר שלעכטע מיינונג.

נירענבערג איז שטיל געבליבען, ער האט געזעהן, אז סאניע איז גערעכט, האט זי דען גע־קענט האבען וועגען איהם א בעסערע מיינונג? זי אליין האט ער נישט געוואלט נארען.

— אבער דאך, האט נירענבערג געזאגט, ס׳איז דאך מיין קינד, מיין קינד...

סאניע איז איבערגענומען געווארען מיט דער אויפריכטיגקייט פון נירענבערגען אין איצטיגען מאמענט, זי האט עס ארויספיהלט פון זייבע זייד, זי האט איהם אנגעהויבען צו גלויבען.

נירענבערג האט זיך צוריק אוועקגעזעצט נע־בען איהר, זי ארומגענומען, אבער גארנישט גע־רעדט, געשוויגען און געטראכט וועגען דער לאגע, אין וועלכער ער געפינט זיך. עפעס א מאדנע גע־פיהל האט איהם ארומגענומען, עפעס אזעלכעס, וואס האט איהם געדריקט ביים הארצען און נישט גע־לאזט פערגעסען וועגען דעם קיין איין מינוט. עפעס א מאדנע אנדערע בעציהונג האט ער בעקומען צו סאניען, ווי צו די אנדערע הונדערטער מיידלעך, מיט וועלכע ער האט קיינמאל נישט געהאט קיין צערעמאניעס, געווען צו זיי אהן רחמנות און אהן ריקזיכט, געווארפען זיך מיט זיי און זיי געשיקט אויף דער אנדערער זייט ים צו שאנד און אויס־געלאסענקייט. געהאנדעלט מיט זיי, ווי מיט טויטער סחורה, אפגעשלאסען געשעפטען אהן זייער וויסען און ווילען. נישט געהאט קיין שום רחמנות אויף זייערע טרעהרען, אויף זייער בעטען, אויף זייערע מאמעס, חתנים און מענער. נישט איינמאל האבען זיך שוין פערשידענע מיידלעך דאס לעבען גענומען אין זייגע אויגען, צוליב זיין שולד, און ער איז איבער דעם אריבערגעגאנגען מיט א שפיי און מיט א קאפיע פון מיס, פון וואנען־זשע קומט פלוצ־לונג די איצטיגע ענדערונג אין זייגע געפיהלען? וואס איז ער עפעס מיטאמאל געווארען אזוי וויך־סענטימענטאל, ווי א פ־ויעצימער.

— וואס פאר׳א טייוועל ליגט אין דעם דאזיגען פ־ויעצימער, אבער איז עפעס א טייוועל אריין אין איהם? ער האט זיך אבער איבערצייגט, אז נישט איינס און נישט דאס אנדערע. דאס איז געווען א געפיהל פון א מענש, מיט וועלכען ס׳איז געשעהען עפעס א וויכטיגע זאך דאס ערשטע מאל אין לעבען. דאס געפיהל פון א פאטער, וועלכער האט געפונען זיין קינד. דאס געפיהל פון א מענש, וועלכער איז צוריק אויפגעלעבט געווארען, פון א מענשען, וועל־כען מ׳האט שוין געהאלטען פאר פערלוירען, פאר געשטארבען און איז ווידעראמאל לעבעדיג געווא־רען.

ער האט געשוויגען, ווייל אין אמת׳ען האט ער נישט געוואלט וויסען קיין ווייטערדיגע פרטים פון סאניען. ער האט נישט געוואלט וויסען, וואו דאס קינד געפינט זיך און וואס דערמיט איז געווארען, ווייל דאס וואלט דאך איהם צו עפעס פערפליכטעט.

— אבער איך קען דאך נישט אזא בלייבען, האט ער זיך אריינגעטירט אין דער לאגע, איך בין דאך דעמאסקירט און ד יגעפאהר לויערט אויף מיר יע־דע מינוט און אויף יעדען שריט, איך מוז דאך פון דאנען אוועק.

— סאניע זאלען מיר פון דאנען ענטלויפען, ווייט, ווייט, וואו קיינער קען אונז נישט, וואו קיינער וועט אונז נישט שטערען צו געניסען פון אונזער גליק. זאלען מיר וואס שנעלער ענטלויפען. איך בין געגנוג רייך, אז מיר זאלען זיך קענען איינארדנען אזוי ווי א גליקליך פאר דארף צו לעבען.

— נו, און וועגען דעם קינד טראכט איהר גאר נישט? ווילט איהר זיך גארנישט דערמיט אינ־טערעסירען?

— וואס הייסט... וואס הייסט, איך וויל נישט. איך מוז, איך וועל דאס קינד בעהמען צו זיך, אבער דו האסט דאך געזאגט, אז דו ווייסט נישט וואו דאס קינד איז.

— אבער מען קען דאך דאס אויסגעפינען....

— נישט איצט, נישט איצט סאניע. איך שווער דיר, אז איך וויל דאס קינד אויסגעפינען, אויב עס לעבט נאך, איך וועל דאס יונגעלע בעהמען צו אונז. מיר וועלען עס ערציהען פאר גוטען, ערהליכען, געבילדעטען מענשען.

— פארוואס נישט איצט. פארוואס נישט איצט, איך קען נישט גליקליך זיין אהן מיין קינד. איך קען אהן דעם קינד נישט לעבען. מיין בלוט און פלייש, מיין קינד, מיין אוים יונגעלע.

סאניע האט שטארק געוויינט און נירענבערג האט זי בערוהיגט. דער דאזיגער נירענבערג וואס קיין שום שוועריגקייטען האבען איהם קיינמאל נישט אפגעשראקען, דער זעלבער נירענבערג, וואס איז געגאנגען דורך דעם לעבען איבער טויטע קער־פערס, דער זעלבער נירענבערג איז איצט געווארען הילפסלאז, ווי א קינד.

(פארטזעצונג קומט).

מאטארען
עלעקטרישע נייע און גענוצטע, ביליגסטע קוועלע.
רעפעראטור=ווערקשטעלען
בוי פון קאלעקטארען און אויפרודערער.
אינסטאלאציעס עלעקטרישע פון אלע סארט
Reklamy NEONOWE.
Inż. J. REICHER i S-ka, Południowa 28, tel. 21-000

אייז
יעדען קוואנטום
צו ביליגע פרייזען
ליפערט
Lodownia Południowa 22
tel. 190-48 i 191-26.

DOKTÓR
JÓZEF KON
CHOROBY DZIECI
powrócił.

ד״ר ראבינזאן
פארעמביע
גראנד-פענסיאנאט

Dr. med.
M. Rosenthal
ספעציאליסט פאר אקושעריע און פרויען-קראנקה.
11-go Listopada 19 (קאנסטאנטינער)
telefon 223-34 טעלעפ.
נעהמט אן אין דער היים פון 4 ביז 7 אווענד און לעטשניצע „פאטאק" ליטאנאווסקיעגא 1 (עלעקטאגראווער-גאס)
פון 1—2 נאכמיטאג.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקה.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4–7 אווענד.

Dr. MED. H. LUBICZ
ספ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנק.
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 13-142
עמפפאנגס-שעה'ן 8–10, 12–2, און 5–8, זונטאג און יו״ט 9–1, פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

Dr. Z. Rakowski
פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען
9 קאנסטאנטינער 9 טעלעפאן 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10 — 11 און פון 5—3

„SANATO"
כירורגיש-וועבנעריז-אנשטאלט
אגראראווא 10, טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
גינעקאלאגיש-וועבנעריז-אבטיילונג
ד״ר מעד. ש. איינער, ד״ר מעד. י. בוים, ד״ר מעד ריטלער-סוריאנסקא ד״ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד״ר מעד. י. פאלאסאוו
כירורגישע אפטיילונג פון ד״ר מעד. מ. קאנטאר
עמפפאנגס-שעה'ן פון 1 ביז 2 נאכמיטאג.
אויגען-אפטיילונג פון ד״ר מעד. י. קראוש
עמפפאנגס-שעה'ן פון 11 ביז 12 נאכמיטאג.

יעדער איינציגער
האט זיך איבערצייגט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה-מאשינען, גארדעראבען או״וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

אונאפרופליך די לעצטע 4 טעג!
אין מוזעאום פון מערקווירדיגקייטען
56 פיעטריקאווער 56
איז אנגעקומען די גרעסטע סענסאציע פון 20 יאהרהונדערט
א לעבעדיגער מענש אטלאס
„Ambrozio" מיט 2 מיליארד נאדלען אין קערפער.
א מענש מיט א קאפ פון א חיה
אויסערדעם: MISS VIOLETTA געבוירען אהן הענד און אהן פיס, ווי אויך א מענש אהן הענד פיהרט אויס אלע ארבייטען מיט די פיס. ∴ טעגליך פון 11 פריה ביז 11 אוו.
איינטריט 50 גראשען.

— Jest do — **LOKAL** — przy ul. —
odstąpienia **Piotrkowskiej**
(między Cegielnianą a Narutowicza) na pierwszem piętrze z kompletnem urządzeniem i telefonem, nadający się na instytucję **bankową, społeczną** lub na **skład towarów.**
Zgłoszenia telefoniocznie Nr. 150-66 od godz. 9 do 2-giej po południu, codziennie, z wyjątkiem niedziel. 0769

ווערקשטעל
פון שירמס
און שפאציר-שטעקענס
ס. פייגענבוים
לאדז, נארוטאוויטשא 19
עמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקענס צו קאנקורענץ-פרייזען
נעמט אן אלערליי רעפעראטורן פון שירמס און שטעקנס

ציגעל
ביליג פערקויפט יעדען קוואנטום ציגעליי וואלף בערגער גלאוונאצקי 18/20 (בזשעזשינסקא 100)
צופאר מיט טראמוו. 1 און 6
טעל. 168-67, 175-66

א נייערין
צו מענער-וועש ווערט געזוכט ביי האכמאן
פראנציסקאנער 56.

א אינטעליגענטער
יונגערמאן אדער פרייליין קען בעקומען א וואוינונג עסען און וועש אלעס ערשטקלאס. פאר 100 זל. א מאנאט. אפערטען אין אדמינ. אונטער „100"

א קאסע-שראנק
ביליג צו פערקויפן
צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע.
3958

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר וועגערישע הויט-קראנקה.
און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אוראלאגישע און נערוועו-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט לאסמעטיק.
-- טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

DR. MED.
Haltrecht
ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראנקה.
נעמט אן פון 1 ביז 3 נאכמ. און פון 6 ביז 8.30, און זונטאג פון 9 ביז 12 מיטאג.
פיעטריקאווער 10
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

לעטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
רענטגען-אינסטיטוט
און ערצליך-דענטיסטישער קאבינעט
זגערזשער 17, טעל. 116-33
ד״ר גאלדשטיין-פאלאק אויגען-קראנקה. פון 1–2
ד״ר ווייגבערג אינערן, הערץ און לונגען פון 1–2 און פון 6–7
ד״ר יוסטמאן נערוועו-קראנקה. פון 12–2
ד״ר סמופעל רענטגען פון 12–2 און 4–6
ד״ר פאפיערני פרויען- און געבורט-הילף פון 1–11½
ד״ר קאנטאר כירורגישע קראנקה. פון 5–6
ד״ר ראקאווסקי נאז, האלז און אויערען-קר. פון 10–11, 2–3 און פון 6–7
ד״ר ראזענצווייג קינדער-קראנקהייטען פון 11–12 און פון 4–5
ד״ר רוזשאנער הויט- און געשלעכטס-קר. פון 1–2
נ. ראזעס צאהן-ארצט פון 9–1
א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט פון 3–7
צאהן-מעדיצינע, בעלמבמנגען, קראנען, מאסטען א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען א רענטגען-אינסטיטוט. — היילונג פון הויט-קראנקהייט פון קאפ (פארך) מיט רענטגען-שטראלען, פאר בעשטראלונג און דורכלייכטונג, קווארץ-לאמפען, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע
אלע מעגליכע אנאליזען.
אימפונגען נעגען שארלאך (שקארלאטין).
די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.
וויזיטען איז שטאט.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 134–72
נעמט אן פון 3–4 נאכמ. און פון 7–9 אווענד.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, מאנער-שוואכע
אנדזשעא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8–11 און 6–9 אוו. זונטאג און יום-טוב 9–1 פארמ. באזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און ווייטערע טעג!
פרעכטיגער דאפעל-פראגראם!
נאר דיך האב איך געליבט
וואונדערשעהנע דראמע. — אין די הויפט-ראלען:
Mady Christians i Jan Stüwe
גרעפין לואיזא קאבורסקא
ערטאטישע דראמע. — אין דער הויפט-ראלע:
Erna Morena
אכטונג, זומער-סעזאן! אנהויב פון די סעאנסען: אין וואך. טעג 5.30 נאכמ. שבת, זונטאג 3 א זייגער בייטאג
דער זאל ווערט מעכאניש ווענטילירט

7-mio kl. szkoła prywatna Nr. 1
H. LITWINA
ul. Brzezinska 5
חדר שו ע בית-ספר תורה ודרך-ארץ
בזשעזשינער 5
דערמיט ווערט מיטגעטיילט, אז אין מיין חדר שולע ווערן אנגענומען תלמידים אויפ'ן נייעם שול-יאהר 1931/32. איינשרייבונגען קומען פאר אין קאנצעלאריע פון דער שולע יעדען טאג פון 9 ביז 2 א זייגער בייטאג
מיט אכטונג ה. ליטווין
בעמ.: אין גן-ילדים ווערען אנגענומען קינדער פון 5 יאהר אן

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער און ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-פראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פעלט אלץ אין דעם פום און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בלאסערויג און שטערבליך. ספעציעל געמאכטע הייל-באנדאזשען אויסגעארבעטעט גוט דורך גרוסע פראפעסארען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דעמזעלבן פראפעסאר דאקטאר בעהאנדלונג. זיכער דעם שווערסטען און געפערליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערס דעמאנטירן מיט הייל-גארטעלן און אפעראטען פאר פערקרימטע פוס און פלאטע-פוס ספעציעלע אנלאגען און די שיך. קינסטליכע גלידער פיס און הענט, גומענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
עמפפאנגס פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענט.
ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.
בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערהאלטען פון די קראנקע און אנגעמערקט נוימער. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד״ר בעראנאשי, פראפ. דר. י. מאסלעשלער, פראפ. ד״ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויף אן פערזענליך פון דער קראנקען-קאסע.
דאנקזאגונג.
זייט 20 יאהר האב איך געליטען אויף בידע דאמען אויף געשוואלענע, אויף האט כ'בין געווען 2 מאל אפעריערט, נאכדעם אבער ערשט דעם ה׳ י. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, פיהל איך מיך גאנץ געזונט. א דאנק דעם פערלעגטען בענדאזש, וועלכער האט מיר דערהאלטען מיין געזונטהייט, פאר וואס כ'דריק איהם אויס מיין הארציגסטען דאנקבארקייט.
Szulem Wallach.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט צושטעלען א היים; אויף דער פראווינץ 6.— זל. א חודש אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן איינשטעלען און טערמינען פון די אנאנסען אין דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פער'ן טעקסט—18 גר. פערמיטלונג און ער ב יליגע—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 — 60— 4
נאכ'ן טעקסט—12 — 18— 8
איינער דער שפאלט 50 גראש. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. פאמיליען—10 גר. א מארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 26.